

Доклад за извършена междинна оценка на Общинския план за развитие на община Ардино 2014-2020г.

Март 2017г.

Съдържание

РЕЗЮМЕ..... 1
РАЗДЕЛ I. АНАЛИЗ НА ПРОМЕНИТЕ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИЯ ПРОФИЛ НА ОБЩИНА АРДИНО..... 3
I. Обща характеристика на община Ардино..... 3
II. Състояние на местната икономика..... 6
III. Развитие на социалната сфера и човешките ресурси..... 9
IV. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията..... 18
V. Основни изводи в резултат на анализа на промените в социално –икономическия профил на община Ардино..... 20
РАЗДЕЛ II. ОЦЕНКА НА СЪОТВЕТСТВИЕТО НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА АРДИНО С ОБЛАСТНИТЕ, РЕГИОНАЛНИТЕ И НАЦИОНАЛНИТЕ СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ..... 22
1. Степен на съответствие на визията на община Ардино с областните, регионалните и националните стратегически документи..... 22
2. Степен на съответствие на приоритетите на община Ардино с областните, регионалните и националните стратегически документи..... 23
РАЗДЕЛ III. ОЦЕНКА НА ПЪРВОНАЧАЛНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПР НА ОБЩИНА АРДИНО И ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА ЗАЛОЖЕНИТЕ ЦЕЛИ..... 26
1. Кратък преглед на стратегическата част на ОПР на община Ардино за периода 2014-2020г..... 26
2 Оценка на първоначалните резултати от изпълнението на ОПР и оценка степента на постигане на поставените приоритети..... 30
2.1. Оценка на първоначалните резултати от изпълнението на ОПР..... 30
2.1.1. Оценка на първоначалните резултати от изпълнението на предвидените мерки по Приоритет 1: Административен капацитет..... 31
2.1.2. Оценка на първоначалните резултати от изпълнението на предвидените мерки по Приоритет 2: Човешки ресурси и социални дейности..... 33
2.1.3. Оценка на първоначалните резултати от изпълнението на предвидените мерки по Приоритет 3: Качествена жизнена среда..... 36
2.1.4. Оценка на първоначалните резултати от изпълнението на предвидените мерки по Приоритет 4: Конкурентна икономика, основана на местните условия и ресурси..... 44
2.1.5. Оценка на първоначалните резултати от изпълнението на предвидените мерки по Приоритет 5: Трансгранично сътрудничество..... 47
2.2. Оценка на степента на изпълнение на заложените приоритети..... 47
2.2.1. Оценка на степента на изпълнение на Приоритет 1..... 47
2.2.2. Оценка на степента на изпълнение на Приоритет 2..... 48
2.2.3. Оценка на степента на изпълнение на Приоритет 3..... 50
2.2.4. Оценка на степента на изпълнение на Приоритет 4..... 53
2.2.5. Оценка на степента на изпълнение на Приоритет 5..... 55
3. Обобщение на направените изводи и препоръки..... 55
РАЗДЕЛ IV. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ РЕСУРСИ И ПРОЦЕДУРИТЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ И НАБЛЮДЕНИЕ..... 58
1. Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси..... 58
2. Процедури за управление и наблюдение на Плана..... 59
РАЗДЕЛ V. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ.....60

РЕЗЮМЕ

Настоящият доклад представя резултатите от извършената междинна оценка на Общинския план за развитие на община Ардино за периода 2014-2016г.

Междинната оценка на изпълнението на Общинския план за развитие на община Ардино, за периода 2014-2016г., се извършва, за да се осигури независима и актуална информация за постигнатите резултати от прилагането на плана. Предмет на анализ и оценка е изпълнението на целите и приоритетите, заложени в Общинския план за развитие на община Ардино. ОПР представя визия и стратегия за икономическо, социално, инфраструктурно и екологично развитие на Общината за периода 2014-2020г. В ОПР е заложено, че за периода му на действие ще бъдат извършени предварителна, междинна и последваща оценка, в изпълнение на чл. 33, ал.1 от Закона за регионалното развитие (Обн. ДВ. бр.50 от 30 Май 2008г., изм. ДВ. бр.47 от 23 Юни 2009г., изм. ДВ. бр.82 от 16 Октомври 2009г., изм. ДВ. бр.93 от 24 Ноември 2009г., изм. и доп. ДВ. бр.82 от 26 Октомври 2012г., изм. ДВ. бр.66 от 26 Юли 2013г., доп. ДВ. бр.22 от 11 Март 2014г., изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014г., изм. ДВ. бр.9 от 3 Февруари 2015г., доп. ДВ. бр.14 от 20 Февруари 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.15 от 23 Февруари 2016г.).

В обхвата на междинната оценка на ОПР влизат оценка на изпълнението, релевантност на стратегията и капацитет за координация. Целите на тази оценка са да подпомогне управлението и наблюдението на ОПР. Тя е фокусирана върху аналитичен преглед и сравнителен анализ на резултатите и въздействието от прилагането на ОПР на Община Ардино с оглед отразяване на настъпилите социално-икономически промени на местно, регионално и национално ниво, както и на реформата на кохезионната/регионалната политика на ЕС и ефектите от прилагането на оперативните програми за България с европейско съфинансиране

Целта на междинната оценка е да осигури независима и актуална информация за постигнатите резултати от прилагането на Общинския план за развитие на община Ардино през периода 2014-2016г. и да направи изводи и препоръки за изпълнението на Плана. Оценката е адресирана към три основни аспекта: реализация, съгласуваност/адекватност и координация при прилагането на ОПР на община Ардино.

Извършването на междинната оценка на Общинския план за развитие на община Ардино премина през следните етапи:

- Проучване: През този етап бе създадена организацията за провеждане на междинната оценка. Проучени бяха основните планови и стратегически документи – Общински план за развитие на община Ардино 2014-2020г., Областна стратегия за развитие 2014-2020г. на област Кърджали, Регионален план за развитие на Южен Централен район за периода 2014-2020г. Беше събрана базова информация и статистически данни за нуждите на анализа и оценката от Общинска администрация – Ардино, ИСУН и други.

- Анализ и оценка: През този етап бе извършено обобщаване, анализ и оценка на събраните данни, факти и информация. Изготвена беше междинната оценка на ОПР, резултатите от която са описани в настоящия доклад. Извършен е анализ и оценка на промените в социално-икономическото развитие на Общината, направена е оценка на съответствието на Общинския план за

развитие на община Ардино с областните, регионалните и националните стратегически документи, оценка на първоначалните резултати от изпълнението и оценка на степента на постигане на съответните цели и оценка на използваните финансови ресурси и процедурите за управление и наблюдение. Направени са съответните изводи и препоръки за подобряване на работата по изпълнение на ОПР.

- Съгласуване и приключване: Това е заключителният етап, свързан със съгласуване на Доклада от междинната оценка и направените констатации с Общинска администрация – Ардино. Направените допълнения, коментари и забележки от страна на администрацията са взети под внимание и са включени в доклада за междинната оценка.

За изготвяне на междинната оценка бяха използвани следните методи:

- Наблюдение – пряк метод за събиране на данни и информация;
- Проучване - проучване на документи, информация и данни от различни източници;
- Описание – описание на факти, данни, резултати, констатации, препоръки и изводи;
- Анализ и синтез – анализ на базовата входяща информация и данни и обобщение на резултатите за нивото на изпълнение на ОПР;
- Оценка – оценка степента на изпълнение, степента на постигане на заложените цели, ефективност и ефикасност на използваните ресурси и други;
- Сравнение – сравнение на данни, факти, показатели и резултати. На база сравнението бяха направени изводи и препоръки;
- Работа в екип – съгласуваност, разпределение на задачите и пълен синхрон в действията на екипа за изготвяне на междинната оценка за изпълнение на ОПР;
- Индексен метод - изравняване равнището на даден показател, заложен в ОПР към неговото равнище в минал период или време, прието за база;
- Графичен метод – изобразяване на данни, факти, тенденции чрез геометрически изображения на функционална зависимост с помощта на линии на равнината.

При изготвянето на междинната оценка бяха обработени следните документи и информация:

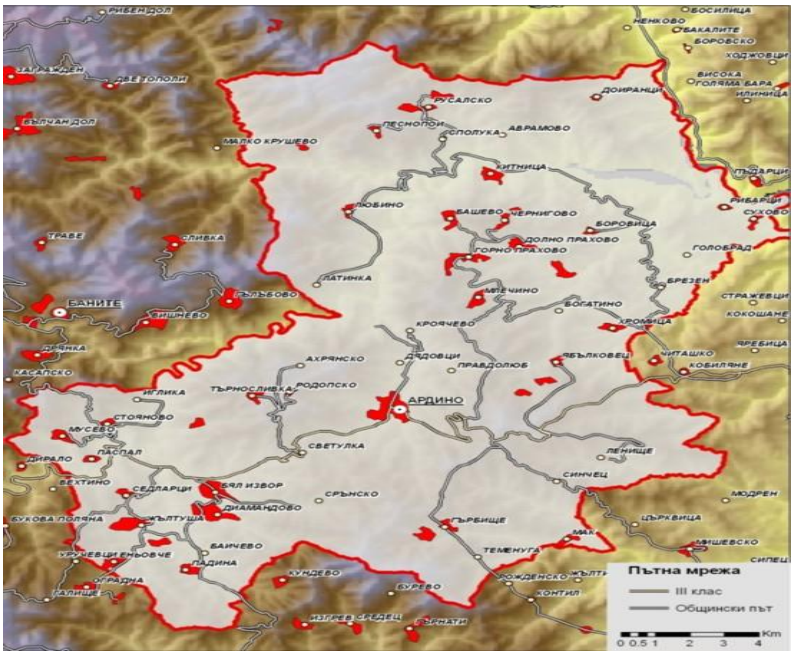
- Документи за планиране развитието на община Ардино – Общински план за развитие 2014-2020г.; Документи за планиране на развитието на област Кърджали и Южен Централен район за планиране;
- Други източници на информация – териториалните служби и НСИ, Агенция по заетостта, служба ГРАО в Общината, ИСУН, ЕИСУРР и други.

МЕЖДИННА ОЦЕНКА НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА АРДИНО ЗА ПЕРИОДА 2014-2017г.

РАЗДЕЛ I. АНАЛИЗ НА ПРОМЕНИТЕ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИЯ ПРОФИЛ НА ОБЩИНА АРДИНО.

I. Обща характеристика на община Ардино.

1. Географска характеристика, местоположение и граници.

АРДИНО
ЗЛАТОГРАД
ДЕВИН
ЗЛАТОГРАД
ЗАБЪРДО
ЗЛАТОГРАД
ЗАБЪРДО
ЗЛАТОГРАД
ЗАБЪРДО

Община Ардино включва общо 52 населени места – общинският център гр. Ардино и 51 села. По данни на НСИ към 2015г., броят на населението на общината е 12 377 души, което представлява 8.18% от населението на област Кърджали. По брой население, общината се нарежда на 5-то място в областта след общините Момчилград и Крумовград.

В таблица 1. са представени сравнителни данни за община Ардино и останалите общини в рамките на област Кърджали.

Таблица 1. Сравнителни данни за община Ардино.

Район/Област/Община	Площ кв.км.	Население към 31.12.2015г.	Брой населени места
Област Кърджали	**3 209.10**	**151 319**	**471**
Община Ардино	***338.80***	***12 377 5***	***52***
Община Джебел	229.10	8 205	48
Община Кирково	537.90	21 258 2	73
Община Крумовград	843.30	17 139 3	80
Община Кърджали	574.70	67 619 1	118
Община Момчилград	358.10	15 690 4	49
Община Черноочене	327.10	9 031	51

2. Климат.

Територията на общината се характеризира с континентално-средиземноморски климат, модифициран от особеностите на планинския релеф. Климатът се отличава с мека и влажна зима, горещо и сухо лято. Зимният максимум на валежите се свързва с активността на средиземноморските циклони през студеното полугодие. През зимата нерядко от север и североизток нахлуват по-студени въздушни маси, причиняващи резки, но краткотрайни застудявания. Поради силно разчленения релеф, стойностите на климатичните елементи варират в широки граници в зависимост от надморската височина и изложението на склоновете. В по-ниските места средногодишната температура на въздуха е около 11,0 ºС, а по високите места – около и под 8,0 ºС. Средномесечната температура през януари е положителна (1,0 ºС), а през юли достига 23,0 ºС. Годишното количество на валежите е около 900 mm. Най-големи са валежите през зимата (270 mm), а най-малки – през лятото (190 mm). През преходните сезони (пролет и есен) валежите са между 210 и 220 mm. Годишната температурна сума за периода с активна вегетация е средно около 3 500 градуса, което благоприятства отглеждането на среднотоплолюбиви и топлолюбиви земеделски култури. Дефицитът в баланса на атмосферното

овлажнение през активния вегетационен период налага прилагането на изкуствено напояване.

3. Релеф.

Територията на общината се отличава с ясно изразен планински релеф, силно разчленен от Арда и нейните притоци, между които се издигат планински ридове и възвишения със стръмни склонове. Най-големи наклони (над 30°) имат долинните склоновете на р.Арда (в землищата на селата Търнословка, Ахрянско, Дядовци, Кроячево, Латинка, Аврамово и др.) и на р.Давидковска Малка Арда (в землищата на селата Любино и Песнопой). Наклони на склоновете под 8° преобладават в землищата на селата Жълтуша, Бял извор, Светулка, Брезен и др. Като цяло в община Ардино преобладават трудно проходими терени, което е повлияло върху конфигурацията на пътната и селищната мрежа. Пътищата са прокарани обикновено по склоновете с най-малки наклони или по билните части на релефа, а населените места (с малки изключения) са разположени високо по склоновете, или по билните заравненост, над дълбоко всечените речни долини.

4. Почвено разнообразие.

В почвено отношение територията на община Ардино принадлежи към Южнобългарската ксеротермална област. В нея преобладават канелените, кафявите горски , алувиалните и делувиалните почви. Като цяло почвите имат относително нисък агроекологичен потенциал, а подходящите за земеделие терени са ограничени.

5. Полезни изкопаеми.

На територията на община Ардино са установени запаси от оловно-цинкова руда и неголеми количества нерудни полезни изкопаеми. Находища на полезни изкопаеми има в землищата на селата Ленище (азбест, фелдшпад и пегматити за обогатяване, чиито запаси възлизат на 978 хил.т.), Чубрика (азбест – около 0,7 хил.т. и вермикулит – около 0,4 хил.т.), Жълтуша (манган), Голобрад (туфи 37 хил.м3), Светулка (бентонит), Еньовче /оловно-цинкова руда/ и други

6. Водни ресурси.

Общината се отличава със значителни водни ресурси, които са и едно от най-големите й природни богатства. Главна отводнителна артерия на територията на общината е р.Арда. Нейното поречие се включва в Източнобеломорския отточен район за басейново управление на водите в България. Поречието на Арда се определя като най-водоносното в страната, защото в него се формират около 4 млрд.m3 води,или 10 % от водните ресурси на България. Големият хидроенергиен потенциал на реката е основание за разработването на проекта за каскадата „Горна Арда”, чиито основни обекти попадат на територията на общината.

7. Забележителности.

На територията на община Ардино са налице значителни природни, антропогенни и човешки ресурси за развитието на туризма. В общината са запазени материални следи от различни епохи и култури. Най-старите исторически паметници датират от новокаменната, бронзовата и желязната епоха и носят белезите на тракийската, гръцката, римската и византийската цивилизации. Значителни са и

културните паметници от времето на Първото и Второто българско царство, както и от епохата на османското господство.

Като значителни по своите възможности туристически ресурси на общината могат да бъдат посочени: оформеният курортно-туристически лесопарк "Белите брези" (само на 6 km от гр.Ардино по пътя за Кърджали), връх "Алада", язовирите "Кърджали" и "Боровица", карстовата пещера "Хладилника", "Дяволския мост" на река Арда, "Орловите скали", тракийската крепост "Калето", крепостта "Кривус" край с. Башево и други.

II. Състояние на местната икономика.

1. Обща характеристика.

Стопанският профил на община Ардино може да бъде определен като аграрно-индустриален, с непрекъснато повишаващ се дял на обслужващата сфера. С основно значение са фирмите за дръводобив, храни и конфекция. Земеделието в общината е с второстепенни функции, което се определя от спецификата на почвено-климатичните особености на територията и най-вече на релефа, който създава трудности при обработването на земята.

Териториалната структура на икономиката в общината се отличава с нарастване на концентрацията на стопански субекти в общинския център – гр.Ардино и селата Бял извор /13%/, Боровица /7%/ и други. През 2014г. около 51,0 % от фирмите регистрирани на територията на общината, са регистрирани в гр.Ардино. В тези фирми обаче работят 66,1 % от наетите лица в общината и те притежават над 90,0 % от дълготрайните материални активи.

2. Икономическо развитие по сектори.

2.1.Селско стопанство.

Характерна черта на селското стопанство в общината е, че то е планинско и подчертано моно културно с тежки теренни и климатични условия. Типичният планински релеф създава трудности при обработването на земята. Общата площ на селскостопанския фонд в общината е 133 873 декара в това число обработваема земя - 53 549 дка, естествени ливади - 20 183 дка.

В областта на растениевъдството основно производствено направление до сега беше тютюнопроизводството, с тенденция намаляване на оптималния му дял в перспектива. Търсят се възможности за нови алтернативни култури.

Зеленчукопроизводството е застъпено предимно за задоволяване на личните потребителски нужди на стопаните. Условия за развитието му има най-вече по поречието на р. Ардинска, поречието на р. Оваджик и в района на с.Боровица, с.Хромица. В производството на плодове главно внимание следва да се отдели на производството на ябълки, лозя и ягоди /в района на Боровица/, за които съществуват условия.

Животновъдството основно е концентрирано в частното стопанство. Подотрасълът използва 2251 дка земеделски площи и 2232 дка пасища и ливади на територията на общината. Като частни животновъди са регистрирани 15 души в селата: Русалско, Боровица, Ленище, Бял Извор, Мак, Кроячево и в гр. Ардино. Във водите на реките Арда, Давидковска Малка Арда и яз."Кърджали" е развито

рибовъдството. Дивечовъдството е развито в развъдника “Гайдарци”, където се отглеждат муфлони.

2.2. Горско стопанство.

Горските площи увеличават своят дял в територията на общината от 53% през 2003г. на 56% през 2013г. По този показател община Ардино е на второ място в Кърджалийска област след община Джебел (62%). За това допринасят и залесителните мероприятия в общината до края на 2009г., като през периода 2007-2009г. включително са били залесени по ЛУП /Лесоустройствен проект/ 228 дка. През последните 3 години залесителни дейности не се провеждат поради отдаленост и непригодност на определените за залесяване площи. В общината преобладават иглолистните гори (56%). Средният годишен прираст на горите се оценява на 78 хил. m3.

Площта, която днес има горския фонд в общината е 203785 дка. От тях 183731 дка или 90,1 % са залесени, а 3182 дка, или 1,5 % са незалесени дървопроизводителни и 16872 дка, или 8,4 % - недървопроизводителни площи. Залесените територии са заети в по-голямата си част от иглолистни видове, предимно от бял и черен бор – 64,1 % и широколистни (предимно бук и зимен дъб) – 32,9 %.

По-голямата част от горите в общината са държавна собственост /92,9%/. На частни лица принадлежат само 2,4 %.

2.3. Промишленост.

Дърводобивна и дървопреработваща промишленост

На територията на общината съществуват 8 фирми занимаващи се с дърводобивна и дървопреработваща промишленост, както следва:

- „Лескомпакт” ЕООД, гр. Ардино;
- ЕТ ”Латинка лес”, гр. Ардино;
- Държавно лесничейство, гр. Ардино;
- ЕТ “Смърч”, с. Жълтуша;
- „Универском” ООД, с.Бял Извор;
- „Крисмастерс” ЕООД, с.Бял Извор;
- „Алада-М.Банашък”, с.Бял Извор.

Добив на полезни изкопаеми

Край гр. Ардино се добива мрамор. Добивът и преработката му се извършва от фирмите „Мармекс” ЕООД, „Рани мрамор” ЕООД и ЕТ „Шанси – 2 Ш. Тефиков”.

Енергетика

На територията на общината има изградени ВЕЦ край с.Бял Извор и с.Любино на река Давидсковска малка Арда. Богатите водни ресурси на територията на

общината предлагат добри възможности за изграждането на други ВЕЦ, като хидроенергетиката.

Текстилна и шивашка промишленост

Текстилното и шивашко производство днес дават облика на промишлеността в община Ардино. Основното текстилно предприятие в общината е „Артекс" АД. То е разположено на площ от 1 870 m^2 и произвежда и реализира за вътрешния и външния пазар прежди и тъкани за горно мъжко и дамско облекло. Предприятието е оборудвано с модерни технологии за производство.

Шивашките предприятия са се увеличили два пъти през последните 7 години , като през 2017г. сновните от тях са:

- „Панотекс" ЕООД, гр. Ардино;
- „ВИП – 37" ЕООД, гр. Ардино;
- „Илдъръм" ЕООД. с. Млечино;
- ЕТ „Ико- И.Мюмюнова", гр. Ардино;
- „Ахрида", с.Горно Прахово;
- „Ардатех" – ЕООД, гр.Ардино.

Хранително-вкусова промишленост

В общината работят 4 предприятия за млечни продукти: „Родопчанка"ООД и „Алада-М.Банашък", с. Бял извор, ЕТ „Анмар", с. Падина и ЕТ"Салик – А.Персенски" , с. Жълтуша. В тях се използва за суровина млякото от местни животновъди. Млекопреработвателните предприятия влияят положително върху заетостта и развитието на животновъдството в общината, както и за осигуряването с млечни продукти на местното население.

С производството на хляб, хлебни и сладкарски изделия се занимават седем 3 фирми. Тяхната продукция обаче има ограничен пазар и това пречи за разширяването на производството им в бъдеще.

2.4. Услуги.

На територията на общината са застъпени различни видове услуги – бръснарство, фризьорство, часовникарство, машинописни услуги, копирни услуги, обущарски услуги, ремонт на аудио-визуална, битова техника и автомобили. . В немалка степен са застъпени и търговията с промишлени стоки, стоки за бита, книжарски и канцеларски стоки, козметика, строителни материали и др. Висок дял в задоволяването на търговските потребности на населението се пада на Общинския пазар в гр.Ардино, пазарите в селата Бял Извор, Жълтуша и Падина, които покриват потребителските нужди от промишлени и селскостопански стоки

На територията на общината са открити и множество ресторанти и кафе-аперитиви, които са ситуирани в общинския център.

В община Ардино функционират и 4 бензиностанции – 3 в гр. Ардино и 1 в с. Бял извор.

В общината са регистрирани 4 транспортни фирми, които поддържат междуселищните връзки на територията на общината, с областния център, град Пловдив и столицата.

2.5. Туризъм.

На територията на община Ардино са налице значителни природни, антропогенни и човешки ресурси за развитието на туризма. В общината са запазени материални следи от различни епохи и култури. Най-старите исторически паметници датират от новокаменната, бронзовата и желязната епоха и носят белезите на тракийската, гръцката, римската и византийската цивилизации. Значителни са и културните паметници от времето на Първото и Второто българско царство, както и от епохата на османското господство. Територията на общината се отличава със съхранената си природна среда, поради липсата на големи предприятия от тежката индустрия. Община Ардино разполага с необходимите природни, антропогенни и човешки ресурси за развитието на различни видове туризъм – познавателен, културен, ловен, зимен, селски, етно- културен, пешеходен, риболовен и други. В общината има редица природни забележителности.

В общината намира туристическият комплекс „Белите брези" (7 км от гр. Ардино по пътя Кърджали – Смолян), разполагащ с около 14 почивни станции и хижи с общ капацитет 250 легла. Въздухът в комплекса спомага за лечението на белодробни и алергични заболявания; Природогеографските условия са спомогнали за обособяването на КТК "Белите брези" като база за развитие на туризма в общината. КТК "Белите брези" се явява като център за организиране на излети и екскурзии до връх "Алада. Комплексът "Бели Брези " е регламентиран като курорт от местно значение със Заповед №5585 от 1961 г. на Министерството на народното здраве.

III. Развитие на социалната сфера и човешките ресурси.

1. Демографско развитие и тенденции.

1.1. Брой и динамика на населението.

Община Ардино включва общо 52 населени места – общинският център гр. Ардино и 51 села. По данни на НСИ към 2015г., броят на населението на общината е 12 377 души, което представлява 8.18% от населението на област Кърджали. По брой население, общината се нарежда на 5-то място в областта след общините Момчилград и Крумовград.

Таблица 2. Брой население за периода 2011-2015г.

Години	Население на община Ардино
2011г.	11 476 жители
2012г.	11 412 жители
2013г.	11 286 жители
2014г.	11 956 жители
2015г.	12 377 жители

Източник: НСИ

Фигура 1. Динамика на населението за периода 2011-2015г.

Източник: НСИ

За разглеждания период, се наблюдава положителна тенденция на нарастване на населението с 901 души По данни на НСИ, 29.83% от населението на Общината е съсредоточено в общинския център – гр. Ардино, а 70.17% от населението е съсредоточено в селата.

За разглеждания период 2011-2015г. в Общината са родени общо 414 деца, като най-много са родени през 2015г – 89 деца и най-малко през 2014г. – 78 деца. Броят на починалите жители за периода 2011-2015г. е общо 832 като най-висок е броя на починалите през 2012г. – 172 души и най-нисък през 2014г. – 159 души. Данните са представени във фигура 2.

Фигура 2. Раждаемост и смъртност в община Ардино за периода 2011-2015г.

Източник: НСИ

От представената графика е видно, че броят на живородените и починалите за анализирания период са с относително постоянни величини с малки вариации.

В резултат на представените данни, всяка година от разглеждания период се характеризира с отрицателен естествен прираст на населението в Общината, като най-неблагоприятната му абсолютна стойност е регистрирана през 2012г.

1.2. Структура на населението.

1.2.1. Възрастова структура на населението.

Възрастовата структура на населението в община Ардино към за периода 2011-2015г. по данни на НСИ е представена в следната таблица.

Таблица 3. Възрастова структура на населението в община Ардино за периода 2011-2015г.

	2011г.		2012г.		2013г.		2014г.		2015г.	
	Брой	Отн.дял	Брой	Отн. дял	Брой	Отн. дял	Брой	Отн. дял	Брой	Отн. дял
Население в под – трудоспособна възраст	1299	11.32%	1300	11.39%	1319	11.69%	1311	10.97%	1311	10.59%
Население в трудоспособна възраст	7245	63.13%	7172	62.85%	7068	62.63%	7528	62.96%	7789	62.93%
Население в над-трудоспособна възраст	2932	25.55%	2940	25.76%	2899	25.69%	3117	26.07%	3277	26.48%

Източник: НСИ

От представените данни е видно, че за разглеждания период се наблюдава малък ръст на населението в под и над трудоспособна възраст и леко намаляване дела на населението в над-трудоспособна възраст.

Отрицателният естествен прираст, ниското ниво на раждаемостта и миграцията на предимно млади хора ще допринесе за влошаването на възрастовия състав на населението в общината, което ще се отрази директно върху намаляване на работната сила. И в бъдеще процесът на демографско остаряване и наличието на трудов контингент ще зависи от миграцията на млади семейства. В близките години се очаква влошаване на стойностите на коефициента на възрастова зависимост.

1.2.2. Полова структура на населението.

Половата структура в община Ардино се характеризира с малък превес на мъжете над жените: съотношението към 2015г. е 50.40% мъже и 49.60% жени.

1.2.3. Образователна структура на населението.

Образователната структура има и значителни различия вътре в общината. Тя е най-благоприятна (най-висок дял на хората с висше образование) в гр.Ардино, докато най- влошена е образователната структура в малките села, където живеят предимно стари хора, които не са имали възможност да се образоват в миналото – Аврамово, Стар читак и др. Тези различия се дължат както на различната възрастова структура на населението, така и на различните възможности за трудовата му реализация.

Данните от последното преброяване на НСИ през 2011г. са представени в графиката:

Фигура 3. Образователна структура на населението към 2011г.

Източник: НСИ

Като цяло, образователната структура на населението в Общината през 2011г. се характеризира с нисък дял на лицата с висше образование и висок дял на населението със основно и средно образование.

1.2.4. Етническа структура на населението.

В етническо отношение населението на община Ардино може да се определи като смесено, тъй като на територията й живеят представители на турска и българска етнически общности . Обликът на населението в община Ардино се дава от турската етническа общност. В общината няма представители на ромската етническа общност и това може да се обясни с липсата на традиционен за този етнос поминък

В крайна сметка етническото разнообразие на населението в община Ардино от една страна доказва изграден етнически модел на търпимост между етносите, а от друга страна е ресурс за развитието на общината, тъй като всяка етническа общност има съхранени културни особености. Към 2011г., делът на населението от турска та етническа общност е 71.10%, на българската – 26.90% и 2% от лицата, отговорили на въпроса за етническа принадлежност са посочили друга етническа принадлежност.

2. Заетост и доходи на населението.

Измененията в показателите за равнището на заетост или безработица са едни от най-важните индикатори за развитието на икономиката.

По данни на НСИ, средногодишното равнище на регистрираната безработица в община Ардино през 2015 г. е 25.30%.

Регистрираните лица към 30.12.2016г. година са 889 бр. от които:

- безработни – 884;
- заети лица –3;
- учащи се – 2;
- регистрирани пенсионери – 0.

Към края на 31.12.2016г. безработни са 889 души, или е налице намаление с 225 души спрямо анализирания период на 2015г. Средномесечния брой регистрирани безработни е:

- за 2016 година - 966 бр.;
- за 2015 година – 1 172 бр.

Динамиката на безработицата се определя от броя безработни, които са се регистрирали за единица време /т. нар. входящ поток/, и броя безработни, които са прекратили регистрацията се в ДБТ за същия период от време /т. нар. изходящ поток/.

Входящият поток обхваща новорегистрираните безработни, както и тези с възстановена регистрация. За 2016г. техния брой е 337 души, при 454 бр. за същия период на 2015 година.

Новорегистрираните безработни за 2016г. са 331 бр., при 454 бр. за същия период на 2015г.

Полово-възрастовата структура на новорегистрираните безработни лица е следната:

- Делът на новорегистрираните жени за 2016 година се увеличава в сравнение с отчетния период на предходната година. От 331 новорегистрирани, 190 са жени или 57,4 %. Ще посочим, че за анализирания период през предходната година този процент е бил 55 %.
- Относителния дял на младежите до 29 години е 19,3%, при 17,4% за отчетния период през предходната година.
- В професионалната структура на новорегистрираните безработни без квалификация през разглежданите периоди е около 73,5 на сто.
- През анализирания период регистрираните специалисти общо са с най-нисък дял 11,8 %.

Таблица 4. Професионална структура на новорегистрираните безработни

Групи	2016 г.	2015 г.
без квалификация	208 (62,8 %)	**284 (62,6 %)**
с раб. Професии	84 (25,4 %)	**109 (24,0 %)**
Специалисти	**39 (11,8 %)**	**61 (13,4 %)**

Източник: НСИ

И през 2016 г. в половата структура на безработните преобладават жените. От общо 889 регистрирани безработни в края на 31.12.2016 г., 504 са жени или 56.7%. Към 31.12.2015г. от 1114 безработни, жените са 688 или 57.6%.

В развитието на регистрираната безработица сред жените се открояват следните тенденции:

- Намалява относителния дял на жените с основно, начално и по-ниско образование. За 2016г. той е 42.3 %, при 55.9% за същият период на 2015г. Лицата от тази група са със слабата мобилност и трудна адаптивност.

Възрастта, квалификацията и образованието са основните фактори, влияещи върху подбора на кадрите от работодателите и реализацията на безработните мъже и жени на пазара на труда. Една от причините за високата безработица при жените до 29 години е нежеланието на работодателите да наемат млади жени, поради

вероятността те да отсъстват по-дълъг период от време. Друга причина е, че за безработни с ниска квалификация и образование се предлагат места, свързани с тежък физически труд, неподходящ за жени.

Възрастовата структура на безработните през отчетния период на 2016 г. се характеризира със следното разпределение: най-многобройна е групата над 55 години – 506 души. Следват безработните от 50 до 54 години – 167 бр. и от 45 до 49 години– 116 души. Тези данни са съвсем близки до съответните за анализирания период през 2015 г., което идва да покаже едно запазване на възрастовата характеристика на регистрираните безработни лица.

В групата на регистрираните безработни по възрастови групи се отчитат следните по-характерни особености: най-висок е делът на безработните лица над 55г., следван от лицата на възраст от 50 до 54г. и лицата от 45 до 49г.

В професионалната и образователна структура на безработните в община Ардино се очертават следните по-важни тенденции:

- Запазва се висок относителен дял на безработните без квалификация. За 2016 г. той е 73,5 %, при 73,9 % за 2015 г.

В образователната структура делът на безработните с основно, начално и по-ниско образование се движи винаги над 67 на сто:

- към края на 31.12.2016 г. делът на безработните с основно, начално и по-ниско образование е 67,3%.
- към края на 31.12.2015 г. делът на безработните с основно, начално и по-ниско образование е 68,5 %.

Нискообразованата работна сила остава най-уязвима от икономическите промени и това обуславя запазването на тенденцията безработните с такова образование да съставлявят най-голяма част от регистрираните безработни.

През 2012г. средната годишна работна заплата в общината е била 5701 лева, като за периода 2010-2012г. тя е нарастнала с 1000 лева. Днес най-високи са заплатити в селското, горското и ловното стопанство, като тяхното увеличение за 11 госини е 8 пъти! Около 4 пъти са нарастнали заплатите в хотелиерството и ресторантьорството, 2 пъти в строителството, 2,5 пъти в образованието и над 4 пъти в обслужващите дейности.

3. Образование.

През учебната 2016/2017 г. в община Ардино функционират 6 общински училища - 4 основни и 2 средни училища. Във връзка с влизане на новия Закона за предучилищното и училищното образование се обособиха три самостоятелни детски градини, както следва: ДГ „Брезичка“ Ардино, с една изнесена филиална група в с. Горно Прахово; ДГ „Слънце“ – Ардино и ДГ „Мир“ - с. Бял извор, с изнесени филиални групи в селата Боровица, Жълтуша и Падина. Общинският детски компленс функционира под наименованието Център за подкрепа за личностно развитие на деца (ЦПЛР). В тях се обучават 617 ученици и 243 деца, разпределени в 45 паралелки, 21 групи и 21 групи в ЦПЛР. Със статут на „Защитени училища“ са две училища – ОУ „А. С. Макаренко” - с. Боровица и ОУ „Св.св. Кирил и Методий“ с. Горно Прахово, а в списъка на „Средищните училища“ са включени СУ „Васил Левски“ - Ардино, СУ „Христо Смирненски“ - с. Бял извор, ОУ „А. С. Макаренко“ - с. Боровица и ОУ „Св. св. Кирил и Методий” - с. Горно Прахово.

Във всички учебни заведения организация на обучението е в едносменен режим, а организацията на учебния ден е целодневна.Полагат се максимални усилия за прибиране и задържане на подлежащите на задължително обучение до 16-годишна възраст. Във

всички учебни и детски заведения има функциониращи здравни кабинети, като пет медицински лица по утвърден график обслужват всички детски заведения и училища. Създадена е добра организация по отношение на транспортното обслужване на учениците и учителите. Дейността на ученическото столово хранене се изразява в осигуряване на хранителни продукти за столовете в детските градини и училища, като за целта се провежда търг за осигуряване на хранителни продукти.

4. Здравеопазване.

Здравното обслужване на населението в общината се организира от:

- "Многопрофилна болница за активно лечение – Ардино" ЕООД. Болничната дейност се организира в Детско отделение, Вътрешно отделение, Акушерогинекологично и Хирургическо отделениес 50 легла, с 13 висш, 35 полувисш и среден медицински персонал и 28 души помощно-обслужващ персонал.
- Филиал на ЦСМП – Кърджали в гр.Ардино с 5 лекари, 5 фелдшери и 5 шофьори за денонощно оказване на спешна и неотложна медицинска помощ.

5. Социално подпомагане

През последните години активността на общината във взаимодействие с Дирекцията „Социално подпомагане" е значително увеличена и това личи от следните факти:

По ОП „Развитие на човешките ресурси" в общината са реализирани 3 проекта само през 2013 г.: „Център за услуги в домашна среда", „И аз имам семейство" и „Личен асистент". Създадена е нова социална услуга в общината „Център за услуги в домашна среда".

В общината са регистрирани 91 деца в риск, от които 53 са обхванати от предлаганата социална услуга Център за обществена подкрепа.

В социалните програми на общината са обхванати 308 лица с увреждания, възрастни хора и лица без доходи.

Постоянно тече процес на квалификация на служителите в социалната сфера, като само през 2013 г. 18 социални работници от общината са преминали подобно обучение.

Общината е преустроила 7 сгради на територията на общинския център с цел да се подобри достъпа на хора с физически увреждания до различни важни учреждения – общинска администрация, банки, болница и др.

Съгласно чл.36 от Правилника за прилагане на Закона за социалното подпомагане, в община Ардино се извършват следните социални услуги:

- Защитено жилище за лица с умствена изостаналост;
- Дневен център за възрастни с увреждания;
- Личен асистент и Домашен помощник;
- Център за обществена подкрепа;

- Приемна грижа;
- Обществена трапезария;

През 2016г. стартира и проект „Социално включване за предоставяне на интегрирани социални услуги с цел превенция в ранна детска възраст за деца от 0 до 7 години". Всичко това показва, че в община Ардино се работи усилено за подобряването на социалното подпомагане, като се използват възможностите както на различни програми, така и местни ресурси.

В таблица 5. са посочени брой на потребителите на социални услуги в общината по видове източници през 2017г.:

Таблица 5. Потребители на социални услуги в община Ардино през 2017г.

НАИМЕНОВАНИЕ	БРОЙ ПОТРЕБИТЕЛИ	ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ
Защитено жилище за хора с умствена изостаналост	10	Закона за държавния бюджет, бюджета на общината
Дневен център за възрастни с увреждания	20	Закона за държавния бюджет, бюджета на общината
Център за обществена подкрепа	50	Закона за държавния бюджет, бюджета на общината
Достоен живот в общността- Личен асистент	72	Закона за държавния бюджет за 2015 г.
Клуб на пенсионера	50	Бюджета на общината
Проект „Подобряване на достъпа до основни социални и здравни услуги в община Ардино за постигане на независимост и социална интеграция за възрастни и хора с увреждания"	90	ОП „Развитие на човешките ресурси"
Проект приемна грижа „И аз имам семейство"	12	ОП „Развитие на човешките ресурси"
Проект „Предоставяне на интегрирани социални услуги за устойчиво ранно детско развитие и активно социално включване в община Ардино"	650	ОП „Развитие на човешките ресурси"
Проект „Топъл обяд"	150	Оперативна програма за храни

6. Култура.

Културните дейности в общината се организират в 20 читалища, които разполагат с библиотеки, групи за любителско художествено творчество и организират културно-масова дейност. Те са разположени в гр. Ардино и в селата Бял извор, Диамандово, Жълтуша, Падина, Синчец, Гърбище, Ябълковец,Чубрика,Млечино, Горно прахово, Боровица, Ленище, Сухово,Брезен, Русалско,Ахрянско, Долно прахово, Богатино и Башево. Всички читалища в общината са регистрирани като сдружения с идеална цел съгласно ЗЮЛС и ЗЧ. Общината осигурява с финансови средства дейността . Ежегодно Общинският съвет утвърждава календарен план за културните и спортните прояви в общината. В традиция са се превърнали традиционните майски, есенни, коледни и новогодишни празници. През 2 години в гр. Ардино се организира международен форум „Братство" съвместно със Съюза на българските писатели с участие на поети и писатели от Балканските държави. В съответствие с ЗКН и ЗЗК гр. Ардино е регистриран и функционира общински музей с етнографска и археологическа насоченост. Тук е обособен и Туристически информационен център. Това е предпоставка за повишаването на туристическата атрактивност на града и общината.

7. Спорт.

Спортната дейност в община Ардино се осъществява от : Спортен клуб по тенис на маса „Юнак 2005"; Футболния клуб „Юнак 2000"; Ученическия спортен клуб „Алада"; Спортния клуб по бойни изкуства „Да Дао" и клубът по борба „Вардар" в село Горно Прахово.

Спортната инфраструктура на общината е представена от следните обекти:

- Общински спортен комплекс „Юнак" в гр. Ардино, който се състои от Зала за тенис на маса, футболен стадион и Терен за спортни игри.
- Стадион в с. Бял извор.
- Спортна зала в с. Горно Прахово за волейбол, баскетбол, борба, тенис на маса.

По програмата за развитие на селските райони, мярка 321 през 2014г. се реализира проект „Утвърждаване на здравословен начин на живот и създаване на условия за спорт" на стойност 4 738 000 лева. По проекта се изгражда спортен център в село Бял извор. Извършва се основен ремонт на спортната зала в Горно прахово. Изграждат се многофункционални игрища в селата Жълтуша, кв.Диамандово на село Бял извор, Чубрика,Млечино и Горно прахово. Монтират се тенис маси и фитнес съоръжения в селата Ахрянско, Башево, Богатино, Боровица, Брезен, Голобрад, Главник, Китница, Гърбище, Долно прахово, Еньовче, Сухово, Чубрика, Ябълковец и др. Санирани са и спортната зала на СОУ "В.Левски" в град Ардино ПГ"Хр.Смирненски:.

С традиции в общината е тенисът на маса. Местната школа е изградила редица известни състезатели като Джеват Хасанов и Дургут Адемов – Джофи, като в негова чест се организират значими спортни прояви. Състезателите от клуба участват както в състезания от календара на БФТМ, така и в състезания организирани от Българската асоциация за селски спорт. От 2014г. отборът на СКТМ "Юнак 2005" играе в А републиканска група. От 1991г. в Ардино се провежда

Международен турнир по тенис на маса с участието основно на отбори от Балканските страни.

Забележителни успехи имат и волейболистите от КСУ"Алада", които редовно се класират на призови места в републиканските първенства.

IV. Ифраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията.

1. Транспортна инфраструктура и достъпност на територията.

Общата дължина на пътната мрежа на територията на общината възлиза на около 320 km, като в по-голямата си част (247,7 km) са общински пътища и само 73,5 km са третокласни пътища от Републиканската пътна мрежа. Пътищата в общината са 11,83% от тези в областта, 1,84% от тези в ЮЦР и 0,38% от тези в страната. Гъстотата на пътната мрежа в общината 0,217км/км2 при 0,175км/км2 за страната и 0,2км/км2 за областта. За 10 години на територията на общината са новоизградени над 120 км нови пътища. Конфигурацията на транспортната инфраструктура в най-голяма степен е повлияна от планинския характер на общината, като основните пътища са изградени по склонове с малки наклони, билните части и в по-малка степен по протежението на речните долини. Въпреки природните затруднения пред строителството и поддръжката на пътната мрежа определено общинските пътища в Ардино са в най-добро състояние в цялата Кърджалийска област. Липсата на средства за поддръжка обаче води до бързо влошаване на състоянието им.

Основна пътна артерия за общината, която осигурява връзките с Републиканската пътна мрежа е третокласния път Кърджали-Ардино-Смолян, който обслужва трафика между двата основни центъра в Родопите. Това определя и неговата сериозна натовареност от една страна и необходимостта от качествена целогодишна поддръжка, от друга страна.

Останалите пътища в общината обслужват основно вътрешни регионални връзки, като единствено пътищата "Стоянов мост-Баните" и "Бял извор-Неделино-Златоград" имат значение за свързаността на територията на общината със съседни общини от област Смолян. В тази връзка през програмния период 2014-2020г. се предвижда подготовката на технически проекти за рехабилитация и реконструкция на отсечките: Стояново-Ардино-Бойно-Кж; Джебел-Синчец-Ардино; Баните-Стояново; Бял извор-Неделино и Кобиляне-Брезен-Боровица.

Трансграничното сътрудничество в района на Родопите открива нови възможности пред развитието на община Ардино. Нейното местоположение между два ГККП налага сериозно подобряване на пътната инфраструктура. В пряка връзка с тази перспектива е необходимостта от подобряване на пътната отсечка"Ардино-Синчец-Църквица-Джебел", което от своя страна ще има и положително въздействие върху инвестиционната и рекреационна атрактивност на общината..

2. ВиК инфраструктура.

2.1. Водоснабдителна инфраструктура.

Стопанисването и управлението на водоснабдителните и канализационни мрежи на територията на община Ардино се извършва от "Водоснабдяване и канализация" ООД гр.Кърджали. Дружеството е единствено в областта и обслужва седемте общини от областта с 466 населени места.

Централно водоснабдени са 13 селища от общината /Ардино, Бистроглед, Дядовци, Брезен, Бял извор, Главник, Горно прахово, Еньовче,Жълтуша, Падина,Правдолюб,Седларци, Ябълковец и ТД»Белите брези». ВиК дружеството стопанисва 6 водоснабдителни системи, 48 каптажа и 4 кладенеца. Общата дължина на водоснабдителната мрежа в общината е 155550 линейни метри, като 1/3 от тях са в града. Останалите населени места имат собствени водоснабдителни мрежи.

Подаването на вода за гр.Ардино се извършва от помпена станция N1 и N2 - 98 % от извора в с.Правдолюб и 2 % от местността "Далджа". Захранването на ТД "Белите брези" е от помпена станция "Бели брези", а при необходимост и от помпена станция N 1 и N 2. Над 99,5% от водопроводната мрежа в общината е от етернитови тръби, които са с изтекъл срок на годност, защото са положени още преди 2000г. /95%/. Остарялата водопроводна мрежа води до хигиенно-санитарни проблеми и е предпоставка за възникване на чести аварии и загуба на питейна вода./над 56% от подадената при средно за ЕК 20%/. Това налага отделянето на средства за поетапната им подмяна през следващия планов период.Засега само село Горно праахово има режим на водоподаването, защото останалите водоизточниците са с достатъчен капацитет. Качеството на питейната вода се определя като добро.

2.2. Канализационна инфраструктура.

Системите за отпадъчни води и канализации също се налага да бъдат реконструирани и разширени. Към момента едва 30% от населението в общината /само в град Ардино/е осигурено с обществена канализационна система, което е далеч от средния дял за страната (46%) и за областта (40,6%). Годишното количество на отпадните води е над 85000м3 .,а дължината на канализационната мрежа е над 8000м.

Характерно за канализацията на град Ардино е, че е изграден един главен клон с малък за селището диаметър, ситуиран с малки наклони и не може да изпълнява нормално функциите си. Освен това отпадните води от него и от канализацията на кв. “Бели брези” се заустват в близост до Санитарно охранителната зона (СОЗ) на Помпена станция за питейни води на град Ардино и съществува възможност за отрицателно влияние. Пречиствателни станции за отпадни води няма изградени в общината все още.

3. Енергийна инфраструктура.

Всички селища в общината са електрифицирани, като усилията в тази насока са насочени към стабилизиране на енергоподаването и електропотреблението. На територията на общината са изградени 138 трафопоста, които ке експлоатират от разпределително дружество ЕВН.То има инвестиционна програма за строителството на нови съоръжения в общината.

5. Комуникационна мрежа.

В общината има достъп до интернет почти на цялата територия.

Пощенските услуги в общината се организират от Районна пощенска станция - Ардино, която включва 12 пощенско-телефонно-телеграфни станции и обслужва 52 населени места.

V. Основни изводи в резултат на анализа на промените в социално - икономическия профил на община Ардино.

Основните изводи в резултат на анализа на промените в социално - икономическия профил на община Ардино са следните:

1. Община Ардино включва общо 52 населени места – общинският център гр. Ардино и 51 села.
2. По данни на НСИ към 2015г., броят на населението на общината е 12 377 души, което представлява 8.18% от населението на област Кърджали. За разглеждания период 2011-2015г. , се наблюдава положителна тенденция на нарастване на населението с 901 души.
3. Всяка година от разглеждания период 2011-2015г. се характеризира с отрицателен естествен прираст на населението в Общината, като най-неблагоприятната му абсолютна стойност е регистрирана през 2012г.
4. За разглеждания период се наблюдава малък ръст на населението в под и над трудоспособна възраст и леко намаляване дела на населението в над-трудоспособна възраст.
5. По данни на НСИ, средногодишното равнище на регистрираната безработица в община Ардино през 2015 г. е 25.30%. Регистрираните лица към 30.12.2016г. година са 889 бр.
6. Добре развита образователна инфраструктура.
7. Здравното обслужване на населението в общината се организира от: “Многопрофилна болница за активно лечение – Ардино” ЕООДи Филиал на ЦСМП – Кърджали в гр.Ардино с 5 лекари, 5 фелдшери и 5 шофьори за денонощно оказване на спешна и неотложна медицинска помощ
8. Много добро ниво ниво на предоставяните социални услуги в общината.
9. Културните дейности в общината се организират в 20 читалища, които разполагат с библиотеки, групи за любителско художествено творчество и организират културно-масова дейност.
10. Селското стопанство има важно значение за развитието на икономиката на общината. Благоприятните природо-климатични условия и традициите в този отрасъл са предпоставка за развитие на земеделието. Основно направление за развитие на земеделието е растениевъдството.
11. Стопанският профил на община Ардино може да бъде определен като аграрно-индустриален, с непрекъснато повишаващ се дял на обслужващата сфера. С основно значение са фирмите за дръводобив, храни и конфекция.
12. Земеделието в общината е с второстепенни функции, което се определя от спецификата на почвено-климатичните особености на територията и най-вече на релефа, който създава трудности при обработването на земята.
13. Няма добре развита туристическа инфраструктура. Необходимо е да се използват възможностите за различни форми на туризъм, въз основа на

богатото културно-историческо наследство и природните дадености на Общината.

14. Конфигурацията на транспортната инфраструктура в най-голяма степен е повлияна от планинския характер на общината, като основните пътища са изградени по склонове с малки наклони, билните части и в по-малка степен по протежението на речните долини. Въпреки природните затруднения пред строителството и поддръжката на пътната мрежа определено общинските пътища в Ардино са в най-добро състояние в цялата Кърджалийска област. Липсата на средства за поддръжка обаче води до бързо влошаване на състоянието им.

15. Общата дължина на водоснабдителната мрежа в общината е 155550 линейни метри, като 1/3 от тях са в града. Останалите населени места имат собствени водоснабдителни мрежи. Остарялата водопроводна мрежа води до хигиенно-санитарни проблеми и е предпоставка за възникване на чести аварии и загуба на питейна вода./над 56% от подадената при средно за ЕК 20%/.

16. Системите за отпадъчни води и канализации също се налага да бъдат реконструирани и разширени. Към момента едва 30% от населението в общината /само в град Ардино/е осигурено с обществена канализационна система, което е далеч от средния дял за страната (46%) и за областта (40,6%). Годишното количество на отпадните води е над 85000м3 .,а дължината на канализационната мрежа е над 8000м.

17. Добра енергийна и комуникационна инфраструктура.

РАЗДЕЛ II. ОЦЕНКА НА СЪОТВЕТСТВИЕТО НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА АРДИНО С ОБЛАСТНИТЕ, РЕГИОНАЛНИТЕ И НАЦИОНАЛНИТЕ СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ.

Планът за развитие на община Ардино обвързва сравнителните предимства и потенциал за развитие на местно ниво с ясно дефинирана визия, цели и приоритети за постигане на стратегически цели, обединени от стремежа към по-висок жизнен стандарт и устойчиво развитие. Съхранените местни ресурси – хората, природата, горите, земята, водите, защитените територии и зони, природното и културно наследство са символи на местната идентичност и основа за бъдещото развитие на общината.

При разработването на стратегическата част на ОПР е спазена хармонията и съответствието с изискванията, които са залегнали в стратегическите насоки и законодателството на ЕС в областта на регионалната и кохезионната политики. Това съответствие се измерва чрез степента на отражение от местния планов документ на европейската политика за балансирано и устойчиво развитие на регионите и местните общности в ЕС. Най-общо стратегическите цели на тази политика са насочени към намаляването на икономическите, социалните и териториалните неравенства и подобряване на жизнения стандарт.

Стратегията за реализация на целите и приоритетите за развитие, залегнали в ОПР на община Ардино обхваща и проследява взаимовръзката между формулираните най-общи стратегически цели на развитието, определените приоритети за действие и техните специфични цели, които ще бъдат реализирани посредством изпълнението на предвидения пакет от мерки и дейности, включващ подготовката, финансирането и изпълнението на конкретни проекти.

При формулирането на основните цели и приоритети на Плана за развитие на община Ардино са отчетени основните постановки и приоритети на Националните планове за икономическо и регионално развитие, за развитието на земеделието и селските райони, Националната стратегия за регионално развитие, както и на Плановете за развитие на Южен Централен район за планиране и на област Кърджали.

В тази част от Междинната оценка е оценена степена на съответствие на Общинския план за развитие на община Ардино за периода 2014-2020г. с областните, регионалните и националните стратегически документи.

1. Степен на съответствие на визията на община Ардино с областните, регионалните и националните стратегически документи.

В табличен вид е направена съпоставка между визията за развитие на община Ардино и визията за развитие на РБългария, съгласно Националната стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2012-2022г.; визията за развитие на Южен Централен район, съгласно Регионален план за развитие на Южен Централен район за периода 2014-2020г. и визията за развитие на област Кърджали, съгласно Областната стратегия за развитие на област Кърджали за периода 2014-2020г.

Таблица 6. Съответствие на визията на община Ардино с областните, регионалните и националните стратегически документи.

Визия за развитие на община Ардино, съгласно Общинския план за развитие за периода 2014-2020г.	Визия за развитие на РБългария, съгласно Националната стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2012-2022г.	Визия за развитие на Южен Централен, съгласно Регионален план за развитие на Южен Централенрайон за периода 2014-2020г.	Визия за развитие на област Кърджали, съгласно Областната стратегия за развитие на област Кърджали за периода 2014-2020г.
Община Ардино ще се развива като устойчива самоуправляваща се общност, с икономика базирана на местните ресурси, с модерна инфраструктура и качествена жизнена среда.	Българските райони – привлекателни за живеене, ефективно използващи своя потенциал за постигане на устойчив растеж, създаване на нови работни места, бизнес и туризъм, със съхранено природно и културно наследство.	ЮЦР – привлекателно място за живеене, бизнес и туризъм, с по-добри условия за комуникация и съхранено природно, и културно наследство.	Област Кърджали регион с благоприятна икономическа среда, осигуряващ високо качество на живот и възможности за повишаване доходите на гражданите

Извод: От направената съпоставка става видно, че визията за развитие на община Ардино е актуална и съгласувана с актуализираните стратегически документи за регионално развитие на ниво държава, район за планиране и област.

2. Степен на съответствие на приоритетите на община Ардино с областните, регионалните и националните стратегически документи.

Стратегическата част на Общинския план за развитие на община Ардино се състои от стратегически цели, приоритетни направления, специфични цели и конкретни мерки за изпълнение.

В табличен вид е направена съпоставка между приоритетите за развитие на община Ардино и приоритетите за развитие на РБългария, съгласно Националната стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2012-2022г.; приоритетите за развитие на Южен Централен район, съгласно Регионален план за развитие на Южен Централен район за периода 2014-2020г. и приоритетите за развитие на област Кърджали, съгласно Областната стратегия за развитие на област Кърджали за периода 2014-2020г.

Таблица 7. Съответствие на приоритетите на Общинския план за развитие на община Ардино за периода 2014-2020г. с областните, регионалните и националните стратегически документи.

Визия за развитие на община Ардино, съгласно Общинския план за развитие за периода 2014-2020г.	Визия за развитие на РБългария, съгласно Националната стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2012-2022г.	Визия за развитие на Южен Централен, съгласно Регионален план за развитие на Южен Централенрайон за периода 2014-2020г.	Визия за развитие на област Кърджали, съгласно Областната стратегия за развитие на област Кърджали за периода 2014-2020г.
Стратегическа цел 1			
Съживяване на местната икономика и създаване на работни места, чрез ефективно използване на ресурсите и привличане на инвестиции в селското стопанство, съпътстващи дейности и услуги за намаляване на безработицата и повишаване на доходите.	**Икономическо сближаване в европейски, национален и вътрешнорегионален план чрез развитие на собствения потенциал на районите и опазване на околната среда.**	**Икономическо сближаване в национален и вътрешнорегионален план базирано на щадящо / еколосъобразно ползване на собствени ресурси**	**Подобряване на икономическия климат и привлекателността на региона за бизнес, чрез инвестиции в човешкия капитал и бзинес свързаната инфраструктура**
Стратегическа цел 2			
Увеличаване и развитие на човешките ресурси, подобряване качеството и стандарта на живот, насърчаване на образованието и социалното включване.	**Социално сближаване и намаляване на регионалните диспропорции в социалната сфера чрез създаване на условия за развитие и реализация на човешкия капитал.**	**Социално сближаване и намаляване на междуобластните неравенства чрез инвестиции в човешкия капитал и социална инфраструктура**	**Балансирано развитие на градската среда и намаляване на регионалните различия в качеството на живот.**
Стратегическа цел 3			
Балансирано териториално	**Териториално сближаване и**	**Развитие на трансгранично и**	**Развитие на административния**

развитие, чрез комплексно подобряване състоянието на техническата и социална инфраструктура, съхраняване и опазване на природното богатство.	**развитие на трансграничното, междурегионалното и транснационалното сътрудничество.**	**транснационално сътрудничество в принос на икономическото и социалното развитие и сближаване**	**капацитет и увеличаване на възможностите за привличане на инвестиции в региона**
Стратегическа цел 4			
	Балансирано териториално развитие чрез укрепване на мрежата от градове - центрове, подобряване свързаността в районите и качеството на средата в населените места.	**Балансирано териториално развитие чрез укрепване на градовете-центрове, подобряване свързаността в района и качеството на средата в населените места**	

Извод: Стратегическите цели на Общинския план за развитие са разработени в съответствие с приоритетите на Областната стратегия за развитие, Регионалния план за развитие и националните документи за стратегическо планиране, като се базират на визията за местно развитие и анализа на социално-икономическото развитие на община Ардино. На таблица 7. може да бъде проследена съгласуваността и сходството между документите, като Общинския план за развитие на община Ардино прилага на по-ниското териториално ниво националните политики и политиките на Южен Централен район за планиране и област Кърджали, като същевременно ги допълва, отчитайки териториалните особености и специфики.

РАЗДЕЛ III. ОЦЕНКА НА ПЪРВОНАЧАЛНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПР НА ОБЩИНА АРДИНО И ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА ЗАЛОЖЕНИТЕ ЦЕЛИ.

1. Кратък преглед на стратегическата част на ОПР на община Ардино за периода 2014-2020г.

Стратегическата част на документа включва дефинирана визия за развитието на община Ардино, основна стратегическа цел, приоритетни направления, специфични цели и конкретни мерки за изпълнение.

Визията на Общината е дефинирана като:

Община Ардино ще се развива като устойчива самоуправляваща се общност, с икономика базирана на местните ресурси, с модерна инфраструктура и качествена жизнена среда.

Главната цел за развитие на общината до 2020 г.:

Превръщането на община Ардино в атрактивна за инвестиции териториална единица, с модерна и устойчива икономика и с висококачествена жизнена среда.

Формулирани са 4 на брой стратегически цели:

- **ЦЕЛ 1:** Съживяване на местната икономика и създаване на работни места, чрез ефективно използване на ресурсите и привличане на инвестиции в селското стопанство, съпътстващи дейности и услуги за намаляване на безработицата и повишаване на доходите.
- **ЦЕЛ 2:** Увеличаване и развитие на човешките ресурси, подобряване качеството и стандарта на живот, насърчаване на образованието и социалното включване.
- **ЦЕЛ 3:** Балансирано териториално развитие, чрез комплексно подобряване състоянието на техническата и социална инфраструктура, съхраняване и опазване на природното богатство.

След формулировката на горецитираните стратегически цели са дефинирани 5 на брой Приоритета за за развитие със специфични цели и мерки към тях. Прави впечатление, че не е ясна връзката: стратегическа цел-приоритет, в резултат на което не е ясно кой приоритет към коя стратегическа цел се отнася.

Дефинирани са следните приоритети, специфични цели и мерки за изпълнение:

Таблица 8 Приоритети и мерки за развитие на ОПР

Приоритет 1: Административен капацитет
Цел 1.1. Укрепване и развитие на административния капацитет на местната администрация:

- Мярка 1.1.1. Провеждане на обучения и осигуряване на консултации с цел изграждане на капацитет и умения на местната администрация за участие в плановия процес и усвояването на средствата от фондовете на ЕС;
- Мярка 1.1.2. Организиране и участия във регионални, национални и международни форуми за обмяна на опит, кооперирание и подобряване на координацията и взаимодействието между институциите за прилагане на местната политика.;
- Мярка 1.1.3. Проектиране и създаване на информационна система за подпомагане вземането на решения в управлението на територията;
- Мярка 1.1.4. Изготвяне на предпроектни проучвания, идейни и инвестиционни проекти, актуализация на регистри, картен материал, планове и схеми;
- Мярка 1.1.5. Засилване ролята на общинската администрация за трансфер на политики, знания и добри практики за устойчиво управление на общината;

Цел 1.2. Качествено административно обслужване на местните хора и бизнеса:

- Мярка 1.2.1. Осигуряване на „обслужване на едно гише" за местните хора и бизнеса – създаване на Център за комплексно административно обслужване в общината;
- Мярка 1.2.2. Привеждане дейността на общинската администрация в съответствие с европейските стандарти и норми за качество.;
- Мярка 1.2.3. Създаване на предпоставки за по-добра комуникационна среда в община Ардино и подобряване на качеството на интернет услугата;

Приоритет 2: Човешки ресурси и социални дейности

Цел 2.1. Осигуряване на равни възможности за достъп до образование и професионална квалификация:

- Мярка 2.1.1. Подобряване на образователната структура на населението в общината с акцент върху професионалното обучение на младите хора;
- Мярка 2.1.2. Организиране на курсове за следдипломна професионална квалификация;
- Мярка 2.1.3. Оптимизиране на училищната мрежа и подобряване на материалната база на образователния процес;
- Мярка 2.1.4. Стимулиране на спортната и читалищно- просветната дейност, привеждане на Спортните клубове в съответствие с изискванията Закона за физическото възпитание и Националната стратегия за спорта;
- Мярка 2.1.5. Подобряване на материално техническата база на МБАЛ - Ардино и качеството на здравното обслужване;
- Материално стимулиране ва семействата с малки деца/парични помощи от общината, общински жилищо и др./

Цел 2.2. Преодоляване на социалните проблеми и безработицата:

- Мярка 2.2.1. Повишаване на доходите и качеството на живот на хората, подобряване на социалната и техническата инфраструктура за хората в неравностойно положение;
- Мярка 2.2.2. Диверсификация на икономиката и осигуряване на постоянни работни места за задържане на икономически активното население;
- Мярка 2.2.3. Участие в националните програми за повишаване на заетостта;
- Мярка 2.2.4. Разработване и реализация на проекти, насочени към създаване на предпоставки за задържане на населението в общината; Участие в евентуаното изграждане на националния проект " Каскада Горна Арда" и реализиране на предвидените ландшафтно устройствени проекти.
- Мярка 2.2.5. Разработване и прилагане на програми за ограмотяване и професионална квалификация на дългосрочно безработните лица и специално на безработните жени;
- Мярка 2.2.6. Усъвършенстване на системата за социално подпомагане чрез засилване на контрола върху лицата, за които социалното подпомагане е начин на

живот и за които паричното подпомагане има демотивиращ ефект за активно търсене на трудова реализация.

- Мярка 2.2.7. Създаване, развитие и поддържане на оптимална среда, устойчиви механизми и добри практики за повишаване благосъстоянието и спазване правата на всяко дете.

Приоритет 3: Качествена жизнена среда

Цел 3.1. Опазване на природната среда и културно-историческото наследство:

- Мярка 3.1.1. Внедряване на съвременни информационни технологии в управлението на околната среда и природните ресурси, вкл. Географски информационни системи (ГИС);
- Мярка 3.1.2. . Изграждане на ПСОВ в гр.Ардино и в района на с.Бял Извор за намаляване на рисковете от замърсяване на водните ресурси и почвите;
- Мярка 3.1.3 Замяна на традиционните енергоносители с екологично по-безопасни, постигане на по-висока енергийна ефективност и производство на ел.енергия от възобновяеми енергийни източници, газификацияи др.;
- Мярка 3.1.4. Повишаване на екологичната култура на населението, екологичното образование и възпитание на подрастващите;
- Мярка 3.1.5. По-активно включване на НПО в разработването и реализирането на проекти с екологична насоченост и сътрудничество между институциите;
- Мярка 3.1.6. Разработване и прилагане на програми за управление на складовете за пестициди и хербициди, с оглед правилното им съхраняване и обезвреждане на тези, които са с изтекъл срок на годност;
- Мярка 3.1.7. Провеждане на мероприятия по закриване на стари рудници и рекултивиране на нарушените терени и слабопродуктивните земи, като се използва хумусен слой, който се изземва при строителство на обекти на техническата инфраструктура в района;
- Мярка 3.1.8. Провеждане на комплекс от мероприятия в горското и селското стопанство за ограничаване на ерозионните процеси, зарибяване и изграждане на рибни проходи по река Арда и притоците й;
- Мярка 3.1.9. Организиране на сметоизвозване във всички населени места;
- Мярка 3.1.10. Предприемане на мерки и реализиране на съвместни екологични проекти с общините разположени по поречието на р.Арда за почистване и поддържане чистотата на коритото и;
- Мярка 3.1.11. . Съхраняване и опазване на биологичното разнообразие;
- Мярка 3.1.12. Изграждане на локални съоръжения за компостиране на отпадъци от растителен и животински произходи, ползване на компоста за подобряване на почвеното плодородие и биогориво;

Цел 3.2. Подобряване на инфраструктурата:

- Мярка 3.2.1. Благоустрояване на населените места в общината;
- Мярка 3.2.2. Изграждане на АСУ – автоматизирани системи за управление на помпените агрегати и синхронизирането им с водните нива в черпателните кладенци или резервоари и напорните водоеми;
- Мярка 3.2.3. Реконструкция и разширяване на водопроводната мрежа във всички населени места на територията на общината;
- Мярка 3.2.4. Водоснабдяване на всички населени места в общината
- Мярка 3.2.5. Реконструкция и разширяване на канализационната мрежа във всички населени места на територията на общината;
- Мярка 3.2.6. Жилищно строителство и подобряване състоянието на старите жилищни сгради – саниране, топлоизолация и др.
- Мярка 3.2.7. Превръщане на пощенските станции в центрове за комплексно обслужване на населението, не само с пощенски услуги, а и по договорите за възложителство и повишаване на продажбите на съществуващите пощенски услуги;

- Мярка 3.2.8. Създаване на нови услуги – инкасиране на разписки от "ВиК"и НЕК и реклами от големи фирми и учреждения от общината, осъществявана в салоните на пощенските станции и чрез пряка пощенска реклама;
- Мярка 3.2.9. Обновяване на транспортния парк, изграждане на паркинги; ограничаване на автомобилния трафик в населените места, изграждане на зелени пояси и др.;
- Мярка 3.210. Усъвършенстване на транспортната инфраструктура в общината;
- Мярка 3.2.11. Прекатегоризация на път III 867 към условията на път II клас след неговата реконструкция;
- Мярка 3.2.12. Проучване и изготвяне на проект за нова пътна връзка, обслужваща населените места по левия бряг на р. Арда в северната част на общината;
- Мярка 3.2.13. Подобряване на качеството на пътната отсечка"Ардино – Синчец - Църквица -Джебел";
- Мярка 3.2.14. Изграждане на околовръстен път гр.Ардино.
- Мярка 3.2.15. Повишаване сигурността и качеството на електрозахранването на община Ардино чрез изграждане на нова възлова станция в района на с.Кобиляне и ремонт на преносните и разпределителни мрежи в община Ардино.
- Мярка 3.2.16. Предварителни проучвания за интегриране на политиките за устойчиво управление на земите в общите устройствени планове на големите населени места на територията на общината и на специализираните земеустройствени планове, когато такива се разработват;

Приоритет 4: Конкурентна икономика, основана на местните условия и ресурси

Цел 4.1. Стимулиране на инвестиционната активност в общината:

- Мярка 4.1.1. Разработване и реализиране на програма, насочена към рекламиране на общината като възможно място за инвестиции в производство, туризъм или закупуване на втори имот;
- Мярка 4.1.2. Разработване и реализиране на комплексна програма за икономически подем на общината и увеличаване темпа на нарастване на БВП, с цел догонването на други общини, съизмерими по потенциал за развитие с община Ардино;
- Мярка 4.1.3. Организиране на мероприятия и участие в различни форуми с цел привличане на инвестиции в инфраструктурното изграждане, туризма, земеделието и индустрията;
- Мярка 4.1.4. Разработване на стратегия за повишаване капацитета за усвояване на средствата от структурните фондове на ЕС.;
- Мярка 4.1.5. Разширяване на връзките на общината с други общини, области и градове в страната и чужбина;
- Мярка 4.1.6. Осъществяване на контакти с фирми и агенции, занимаващи се с търсене на нови инвестиционни пазари;
- Мярка 4.1.7. Разработване на активна програма за промотиране на свободни къщи и имоти, подходящи за второ жилище, както и за привличане на хора от третата възраст от страни-членки на ЕС и от Турция;
- Мярка 4.1.8. Разработване и реализиране на програма за отдаване на канцесия на подходящи недвижими имоти с цел стимулиране на местната икономика и привличане на инвестиции;

Цел 4.2. Развитие на конкурентноспособни промишлени производства:

- Мярка 4.2.1. Изграждане на преработвателни предприятия за преработка на селскостопанска продукция;
- Мярка 4.2.2. Стимулиране на диверсификацията на местните производства и предприемане на мерки за сертифициране на производството и продуктите;
- Мярка 4.2.3. Разработване и реализиране на програма за подпомагане развитието на производства, съобразени с местните условия, традиции и трудови ресурси;

Цел 4.3. Развитие на биологично животновъдство и земеделие:

- Мярка 4.3.1. Провеждане на обучителни семинари относно изискванията за екологично производство, условията на европейски пазар, повишаването на пазарните умения и агротехническата култура на земеделските производители;
- Мярка 4.3.2. Комасация на земята и стимулиране на икономическия интерес за сдружаване на отделните собственици за създаване на по-големи масиви, прилагане на модерни методи на земеделие и защита на общите интереси;
- Мярка 4.3.3. Внедряване на нови сортове и породи в растениевъдството и животновъдството, насърчаване на устойчиви практики при култивирането на билки и алтернативни култури;
- Мярка 4.3.4. Възстановяване и разширяване на напоителните системи и реконструкция на микроязовирите на територията на общината;
- Мярка 4.3.5. Подобряване на съществуващата и изграждане на нова спомагателна инфраструктура в общината, свързана със земеделието, горското стопанство и екотуризма.;

Цел 4.4. Развитие на туризма като алтернативен източник на икономически растеж в общината:

- Мярка 4.4.1. Навлизане в нови пазари на туристически продукти;
- Мярка 4.4.2. Формиране на типичен местен туристически продукт и рекламирането му,с което ще се осигури „разпознаваемост" на общината на туристическия пазар;
- Мярка 4.4.3. Подобряване на съществуващата и изграждане на нова туристическата инфраструктура чрез привличане на български и чуждестранни инвестиции;
- Мярка 4.4.4. Развитие на съпътстващи туристически услуги (транспортни, хотелски, развлекателни и др.) в съответствие с международните стандарти, с цел задоволяване на разнообразните потребности на българските и чуждестранните посетители;
- Мярка 4.4.5. Цялостно подобряване на качеството на туристическото обслужване.

Приоритет 5: Трансгранично сътрудничество

Цел. 5.1. Превръщане на общината в територия за трансгранично сътрудничество и кооперране:

- Мярка 5.1.1. Осъществяване на по-тесни контакти със съседните общини от република Гърция и Турция, както и с общини от други държави;
- Мярка 5.1.2. Инициране създаването на Еврорегионална структура, съвместно със съседните общини в България и Гърция;
- Мярка 5.1.3. Активно участие в европрограмите и други форми на кооперране.

Извод: Налице е неясна връзка между стратегическите цели и формулираните приоритети. Поради този факт, в настоящата междинна оценка е направена оценка на степента на постигане и финансово изпълнение единствено на приоритетите, т.к. към тях са посочени специфични цели и конкретни мерки за изпълнение. Не е възможно да се оцени степента на постигане на стратегическите цели, а само на поставените приоритети.

Препоръка: Необходимо е да се коригира стратегическата част на ОПР в частта ***„4. СТРАТЕГИЧЕСКА ЧАСТ 4.1. Визия, стратегически цели, приоритети и мерки"*** като се посочи връзката между **стратегическа цел-приоритет**, което ще позволи оценката на постигане на стратегическите цели на ОПР.

2 Оценка на първоначалните резултати от изпълнението на ОПР и оценка степента на постигане на поставените приоритети.

2.1. Оценка на първоначалните резултати от изпълнението на ОПР.

Оценката е изготвена на база предоставени от община Ардино – Справки за извършени капиталови разходи, Справки за реализирани проекти по линия на ЕС и други източници и Отчет на Кмета за 2016г.

2.1.1. Оценка на първоначалните резултати от изпълнението на предвидените мерки по Приоритет 1: Административен капацитет.

Цел 1.1. Укрепване и развитие на административния капацитет на местната администрация

Мярка 1.1.1. Провеждане на обучения и осигуряване на консултации с цел изграждане на капацитет и умения на местната администрация за участие в плановия процес и усвояването на средствата от фондовете на ЕС;

През 2014г. община Ардино изпълнява проект по ОП „Административен капацитет" с наименование „Компетентна и мотивирана общинска администрация в услуга на гражданите". Проектът е на стойност 78 765.69 лв. и в резултат на на него са обучени 120 служители от общинската администрация.

През 2015г. е реализиран и проект „Компетентният служител - гаранция за качествени услуги и удовлетворени потребители" по ОП „Административен капацитет". Проектът е на стойност 98 818.21 лв. и в резултат на него са обучени 110 служители от администрацията.

Мярка 1.1.2. Организиране и участия във регионални, национални и международни форуми за обмяна на опит, кооперране и подобряване на координацията и взаимодействието между институциите за прилагане на местната политика.;

През 2014г. стартира проект по ОП „Развитие на човешките ресурси" с наименование „Предприемачество без граници" на стойност 245 704.01лв. Община Ардино участва като партньор на Фондация „Клъстър информационни и комуникационни технологии". Чрез прилагането на информационите и комуникационните технологии, местното население и в частност обучаемите имаха възможност да участват в лекции и да слушат презентации на експерти от областта на предприемачеството и да срещнат и дискутират проблеми с предприемачи от Ирландия.

Мярка 1.1.3. Проектиране и създаване на информационна система за подпомагане вземането на решения в управлението на територията;

Няма реализирани дейности по мярката за разглеждания период, поради липса на подходящи източници на финансиране.

Мярка 1.1.4. Изготвяне на предпроектни проучвания, идейни и инвестиционни проекти, актуализация на регистри, картен материал, планове и схеми;

През 2014г. са реализирани следните дейности за изпълнение на мярката със целева субсидия за капиталови разходи:

- Изготвяне на технически проект за "Водоснабдяване на мах.Ослец и мах. "Голица"", с. Млечино" на стойност 4 313.90 лв.;
- Изготвяне на прединвестиционни проучвания на обект "Главен колектор, водопровод и канализации на улици в гр.Ардино" на стойност 12 500 лв.

- Проектиране за обект "Кабелна линия СрН от стълб №478, отклонение 20 кв.Русалско, извод Горно Прахово и нов БКТП, мах. "Кътино" на стойност 3 240 лв.
- Изготвяне на ситуационен план на МП III-865 Ардино-Кърджали, от р.ТК ""Бели брези"" км 35+638 ТК ""Бели брези - с.Млечино, от км 0+000 до км 7+500"832 на стойност 4 050 лв.;
- Изготвяне на работен проект за реконструкция на общински път Дядовци-Дяволски мост с дължина 2,5км" на стойност 6 398.68 лв.
- Изготвяне на работен проект за реконструкция на общински път Дядовци-Дяволски мост с дължина 2,5км" на стойност 8 501.00 лв.;
- Изготвяне на работен проект за реконструкция на общински път Долно Прахово-Левци-Богатино, част от МП KRZ1008, п.к.Брезен-Д.Прахово-Млечино" на стойност 17 844 лв.
- Изготвяне на работен проект за пречиствателна станция за отпадни води в с. Бял извор на стойност 117 257 лв.;
- Изготвяне на работен проект за канализационна и водопроводна мрежа в с.Бял извор на стойност 130 000 лв.;

През 2014г. е реализиран проект по Програма за развитие на селските райони „Подобряване на средата за живот в община Ардино чрез разработване на интегриран план за обновяване на гр. Ардино" на стойност 966 448 лв.

През 2015г. стартира проект към Министерство на инвестиционното проектиране за изработване на общ устройствен план за територията на община Ардино на стойност 112 000 лв.

Мярка 1.1.5. Засилване ролята на общинската администрация за трансфер на политики, знания и добри практики за устойчиво управление на общината;

През 2014г. е реализиран проект по ОП „Административен капацитет" с наименование „Подобряване на процеса на разработване и реализиране на общински политики за развитие". Проектът е на стойност 79 655.05 лв. и в резултат на него е изготвен Общинския план за развитие на Общината за периода 2014-2020г.

Цел 1.2. Качествено административно обслужване на местните хора и бизнеса:

Мярка 1.2.1. Осигуряване на „обслужване на едно гише" за местните хора и бизнеса – създаване на Център за комплексно административно обслужване в общината;

Мярката не е реализирана.

Мярка 1.2.2. Привеждане дейността на общинската администрация в съответствие с европейските стандарти и норми за качество.;

Не са реализирани дейности по мярката.

Мярка 1.2.3. Създаване на предпоставки за по-добра комуникационна среда в община Ардино и подобряване на качеството на интернет услугата;

Мярката е изпълнена.

2.1.2. Оценка на първоначалните резултати от изпълнението на предвидените мерки по Приоритет 2: Човешки ресурси и социални дейности.

Цел 2.1. Осигуряване на равни възможности за достъп до образование и професионална квалификация:

Мярка 2.1.1. Подобряване на образователната структура на населението в общината с акцент върху професионалното обучение на младите хора;

За изпълнение на мярката са реализиирани следните дейности:

- Разработен проект „Подкрепа за предучилищната подготовка и възпитание на децата от етническите малцинства на територията на Община Ардино“, внесен по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, схема „Подкрепа за предучилищното възпитание и подготовка на деца в неравностойно положение“ на стойност 461 881.64 лв.
- Разработен проект „Образователна интеграция на учениците в общинските училища чрез насърчаване на културното многообразие и приобщаване чрез българския език“, внесен по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, схема „Образователна интеграция на учениците от етническите малцинства и/или търсещи или получили международна закрила“ на стойност 394 065.06 лв.

Мярка 2.1.2. Организиране на курсове за следдипломна професионална квалификация;

Няма реализирани дейности по мярката.

Мярка 2.1.3. Оптимизиране на училищната мрежа и подобряване на материалната база на образователния процес;

През 2014г. е реализиран проект към Министерство на младежта и спорта за подобряване на спортната инфраструктура в СОУ „Васил Левски” гр. Ардино на стойност 265 999,74 лв. Извършен е ремонт на физкултурния салон и външното спортно игрище на СОУ „Васил Левски” в гр. Ардино.

През 2014г. е реализиран проект за "Повишаване на енергийната ефективност на образователната инфраструктура на територията на община Ардино на стойност 1 559 065.05 лв.

През 2015г. със средства от Общински бюджет се извършва реконструкция на плочник в двора на СОУ "Васил Левски" , гр.Ардино на стойност 9 718.49 лв.

Същата година е реализиран и проект, финансиран по линия на Национален Доверителен Екофонд с наименование „Повишаване енергийната ефективност на образователната инфраструктура на територията на община Ардино”, в резултат на който са внедрени мерки за енергийна ефективност в сградата на ПГ „Христо Смирненски” в гр. Ардино на стойност 2 345 830 лв.

През 2016г. се реализира проект „Енергийна ефективност в сградата на спортна зала СОУ "Васил Левски", по линия на ЕС на стойност 251 134.84 лв.

Мярка 2.1.4. Стимулиране на спортната и читалищно- просветната дейност, привеждане на Спортните клубове в съответствие с изискванията Закона за физическото възпитание и Националната стратегия за спорта;

Спортната дейност в община Ардино се осъществява от 4 клуба – Спортен клуб по тенис на маса, Футболен клуб "Юнак" гр. Ардино, волейболен клуб “Алада”- гр.Ардино и Футболен клуб "Родопа" в с. Бял Извор Функционира и спортен клуб по бойни изкуства.

През 2015г. е реализиран проект по мярка 321 „Основни услуги за населението и икономиката в селските райони“ с наименование „Утвърждаване на здравословен начин на живот и създаване на условия за занимания и спорт на населението, туристите и хората с увреждания в община Ардино” на стойност 4 738 532 лв. Резултатите от проекта са следните:

- "Въвеждане на мерки за енергийна ефективност и основен ремонт на Спортна зала "Юнак", гр. Ардино";
- "Въвеждане на мерки за енергийна ефективност и основен ремонт на Спортна зала в с. Горно Прахово";
- "Изграждане на мултифункционарно игрище в с. Боровица";
- "Изграждане на мултифункционално игрище в с. Чубрика";
- "Изграждане на мултифункционално игрище в с. Бял извор";
- "Основен ремонт на стадион в с. Бял извор";
- "Изграждане на Спортен център в с. Бял извор";
- "Поставяне на спортни уреди в населените места".

През 2015г. по Програма за развитие на селските райони са реализирани следните проекти:

- „Подобряване на условията за предоставяне на културни услуги в Читалище „Родопска искра”, гр. Ардино” на стойност 110 974.32 лв., с който е извършен ремонт и доставка на оборудване в Читалище Родопска искра в гр. Ардино.
- „Подобряване на условията за ефективно функциониране на Народно читалище „Прогрес-1956”, с. Ябълковец”, община Ардино” на стойност 101 100. 44 лв. Извършен е ремонт на читалище „Прогрес-1956” в с. Ябълковец.

През 2016г. са разработени и подадени за одобрение:

- Проект „Реконструкция и ремонт на Народно читалище “Родопска искра - 1921г.” гр.Ардино, община Ардино” внесен по подмярка 7.2. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“ от мярка 7 „Основни услуги и обновяване на селата в селските райони“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020г.
- Проект „Обновяване на условията за ефективно функциониране на НЧ „Климент Охридски 1950“, с. Боровица, община Ардино“ внесен по подмярка 7.2. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички

видове малка по мащаби инфраструктура“ от мярка 7 „Основни услуги и обновяване на селата в селските райони“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020г. на стойност 359 023.27 лв.

- Проект „Подобряване условията за ефективно функциониране на НЧ „Родопска Искра 1961“, с. Жълтуша, община Ардино“ внесен по подмярка 7.2. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“ от мярка 7 „Основни услуги и обновяване на селата в селските райони“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020г. на стойност 370 154.99 лв.
- Проект „Подобряване условията за ефективно функциониране на НЧ „Прогрес – 1956 г.“, с. Ябълковец, община Ардино“ внесен по подмярка 7.2. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“ от мярка 7 „Основни услуги и обновяване на селата в селските райони“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020г. на стойност 357 314.70 лв.

Мярка 2.1.5. Подобряване на материално техническата база на МБАЛ - Ардино и качеството на здравното обслужване;

През 2014г. по линия на Национален Доверителен Екофонд е реализиран проект „Повишаване енергийната ефективност на здравната инфраструктура на територията на община Ардино” на стойност 141 688.62 лв. Внедрени са мерки за енергийна ефективност в сградата на МБАЛ „Ардино” ЕООД в гр. Ардино. През 2016г. е реализиран проект по линия на Финансовия механизъм на европейското икономическо пространство 2009-2014 г., Програма BG04 „Енергийна ефективност и възобновяема енергия” с наименование „Повишаване на енергийната ефективност и използване на възобновяема енергия в общински сгради и локални отоплителни системи на МБАЛ „Ардино” ЕООД и СОУ „Васил Левски” в гр. Ардино, община Ардино” на стойност 488 229.01 лв. Извършена е реконструкция на вътрешната отоплителна инсталация на МБАЛ Ардино и СОУ „Васил Левски”

Цел 2.2. Преодоляване на социалните проблеми и безработицата:

Мярка 2.2.1. Повишаване на доходите и качеството на живот на хората, подобряване на социалната и техническата инфраструктура за хората в неравностойно положение;

За реализация на мярката са преустроени 7 сгради на територията на общинския център с цел да се подобри достъпа на хора с физически увреждания до различни важни учреждения – общинска администрация, банки, болница и други.

През 2014г. е реалзиран проект по ОП „Развитие на човешките ресурси” с наименование „Център за услуги в домашна среда в община Ардино” на стойност 239 934.01 лв. Създадено е социално предприятие за предоставяне на социалните услуги за оказване на лична помощ, социална подкрепа и комунално-битови дейности на самотноживеещи и хора с увреждания. През 2014г. е закупено оборудване за нуждите на центъра с общински средства на стойност 3 444 лв. През 2015г. са закупени компютри за нуждите на ЦОП с общински средства. Закупен е и лек автомобил за нуждите на центъра с общински средства на стойност 33 250 лв.

През 2015г. е реализиран проект „Социално включване”, финансиран по линия на МТСП - „Предоставяне на интегрирани социални услуги с цел превенция в ранна детска възраст и активно социално включване”. Проектът е на стойност 782 579.60 лв.

В процес на реализация е проект по ОП „Развитие на човешките ресурси”- „Предоставяне на интегрирани социални услуги за устойчиво ранно детско развитие и активно социално включване в община Ардино” на стойност 408 152.70 лв. за предоставяне на социални услуги на деца от 0 до 7 години.

В процес на реализация е проект по Оперативна програма за храни - „Осигуряване на топъл обяд на лица от уязвимите групи в община Ардино” на стойност 62 996.00 лв., с който се предоставя безплатен обяд на 150 души.

Мярка 2.2.2. Диверсификация на икономиката и осигуряване на постоянни работни места за задържане на икономически активното население;

Няма реализирани дейности по мярката.

Мярка 2.2.3. Участие в националните програми за повишаване на заетостта;

За разглеждания период са реализирани редица съвместни проекти с Агенция по заетостта.

Мярка 2.2.4. Разработване и реализация на проекти, насочени към създаване на предпоставки за задържане на населението в общината; Участие в евентуаното изграждане на националния проект “Каскада Горна Арда” и реализиране на предвидените ландшафтно устройствени проекти.

Няма реализирани дейности по мярката.

Мярка 2.2.5. Разработване и прилагане на програми за ограмотяване и професионална квалификация на дългосрочно безработните лица и специално на безработните жени;

През 2016г. стартира проект по ОП „Развитие на човешките ресурси” с наименование „За младите хора на община Ардино - нашето настояще и бъдеще“. Проектът е в процес на реализация и е на стойност 274 257.57 лв. и с него се организират и провеждат обучения за младежи до 29 години.

Мярка 2.2.6. Усъвършенстване на системата за социално подпомагане чрез засилване на контрола върху лицата, за които социалното подпомагане е начин на живот и за които паричното подпомагане има демотивиращ ефект за активно търсене на трудова реализация.

За реализация на мярката, постоянно се извършва ежегодно специализирано обучение на социалните работници в общината.

През 2016г. е стартирен проект по ОП „Развитие на човешките ресурси” с наименование „Подобряване на достъпа до основни социални и здравни услуги в община Ардино за постигане на независимост и социална интеграция за възрастни и хора с увреждания”. Проектът все още е в процес на реализация и е на стойност 469 865.28 лв. С реализацията му се предоставят социални услуги Домашен помощник и Личен асистент на 90 души хора с увреждания и самотноживеещи.

Мярка 2.2.7. Създаване, развитие и поддържане на оптимална среда, устойчиви механизми и добри практики за повишаване благосъстоянието и спазване правата на всяко дете.

През 2016г. стартира проект по ОП „Развитие на човешките ресурси” с наименование „И аз имам семейство”, с който е осигурена приемна грижа за 12 деца.

2.1.3. Оценка на първоначалните резултати от изпълнението на предвидените мерки по Приоритет 3: Качествена жизнена среда.

Цел 3.1. Опазване на природната среда и културно-историческото наследство:

Мярка 3.1.1. Внедряване на съвременни информационни технологии в управлението на околната среда и природните ресурси, вкл. Географски информационни системи (ГИС);

Няма реализирани дейности по мярката.

Мярка 3.1.2. Изграждане на ПСОВ в гр.Ардино и в района на с.Бял Извор за намаляване на рисковете от замърсяване на водните ресурси и почвите;

Няма реализирани дейности по мярката.

Мярка 3.1.3. Замяна на традиционните енергоносители с екологично по-безопасни, постигане на по-висока енергийна ефективност и производство на ел.енергия от възобновяеми енергийни източници, газификацияи др.;

През 2015г. по линия на Национален Доверителен Екофонд е реализиран проект „Намаляване на емисиите парникови газове чрез внедряване на мерки за енергийната ефективност в административна сграда на община Ардино” на стойност 197 106.00 лв.

През 2016г. е подаден проект „Повишаване на енергийната ефективност в общински сгради и локални отоплителни системи на ЦДГ „Брезичка” в гр. Ардино, община Ардино” внесен по Финансовия механизъм на европейското икономическо пространство 2009-2014, Министерство на енергетиката, Програма BG04 „Енергийна ефективност и възобновяема енергия, “Грантова схема BG04-02-03-1 „Мерки за повишаване на енергийната ефективност и използване на възобновяема енергия в общински и държавни сгради и локални отоплителни системи» на стойност 236 457.44 лв.

Мярка 3.1.4. Повишаване на екологичната култура на населението, екологичното образование и възпитание на подрастващите;

През 2014г. е реализиран проект по ПУДООС към МОСВ, Национална кампания „За чиста околна среда” - „Подобряване на екологичното състояние и поддържане на чистотата в паркова зона на ул. „Пирин”, гр. Ардино” на стойност 9 975.48 лв.

През 2015г. е реализиран проект по ПУДООС към МОСВ, Национална кампания „За чиста околна среда” - „Подобряване на екологичното състояние и поддържане на чистотата в с. Бял извор, община Ардино” на стойност 9 982.83 лв.

Разработен е проект „Подобряване на екологичното състояние и поддържане на чистотата на междублоково пространство в с. Млечино, община Ардино” по Национална кампания ”За чиста околна среда-2017г.”, внесен в ПУДООС към МОСВ на стойност 9 999.53 лв.

Мярка 3.1.5. По-активно включване на НПО в разработването и реализирането на проекти с екологична насоченост и сътрудничество между институциите;

Няма реализирани дейности по мярката.

Мярка 3.1.6. Разработване и прилагане на програми за управление на складовете за пестициди и хербициди, с оглед правилното им съхраняване и обезвреждане на тези, които са с изтекъл срок на годност;

Няма реализирани дейности по мярката.

Мярка 3.1.7. Провеждане на мероприятия по закриване на стари рудници и рекултивиране на нарушените терени и слабопродуктивните земи, като се използва хумусен слой, който се изземва при строителство на обекти на техническата инфраструктура в района;

Няма реализирани дейности по мярката.

Мярка 3.1.8. Провеждане на комплекс от мероприятия в горското и селското стопанство за ограничаване на ерозионните процеси, зарибяване и изграждане на рибни проходи по река Арда и притоците й;

Няма реализирани дейности по мярката.

Мярка 3.1.9. Организиране на сметоизвозване във всички населени места;

Мярката е реализирана.

Мярка 3.1.10. Предприемане на мерки и реализиране на съвместни екологични проекти с общините разположени по поречието на р.Арда за почистване и поддържане чистотата на коритото и;

Няма реализирани дейности по мярката.

Мярка 3.1.11. Съхраняване и опазване на биологичното разнообразие;

Няма реализирани дейности по мярката.

Мярка 3.1.12. Изграждане на локални съоръжения за компостиране на отпадъци от растителен и животински произходи, ползване на компоста за подобряване на почвеното плодородие и биогориво;

Няма реализирани дейности по мярката.

Цел 3.2. Подобряване на инфраструктурата:

Мярка 3.2.1. Благоустрояване на населените места в общината;

През 2014г. е реализиран проект по 322 мярка от ПРСР за подобряване на градската среда зад сградата на община Ардино на стойност 249 740 лв. Направено е ново функционално зониране на прилежащия терен към сградата на Община Ардино, като паркова зона, изграден е площад за обществени мероприятия и кътове за игра с детски съоръжения.

През 2015г. е реализиран проект по Програма за развитие на селските райони - „Подобряване на градската среда чрез благоустрояване на ул. „Бреза”, гр. Ардино, община Ардино” на стойност 55 664.55 лв. Възстановени и ремонтирани сатротоарни настилки по ул. Бреза в гр. Ардино.

През 2015г. е реализиран проект по Програма за развитие на селските райони - „Подобряване на градската среда в гр. Ардино чрез рехабилитация на улична мрежа,

тротоари, междублокови пространства, паркове и зелени площи" на стойност 100 579. 50 лв. Извършено е благоустрояване на парк на ул. Пирин в гр. Ардино и благоустрояване на междублоково пространство „Теменуги 1 и 2" в гр. Ардино.

През 2015г. е реализиран проект по Програма за развитие на селските райони - „Обновяване и развитие на населените места: с. Падина, с. жълтуша, с. Млечино, с. Горно Прахово чрез рехабилитация на улична мрежа, тротоари, площади, зелени площи и прилежащи пространства на сгради с религиозно значение" на стойност 248 151.32 лв. Извършени са: вертикална планировка и озеленяване пред читалището в с. Падина; благоустрояване на площад в с. Жълтуша; изграждане на парк в центъра на с. Горно Прахово и вертикална планировка и озеленяване около обреден дом в с. Млечино.

Отново по Програма за развитие на селските райони е реализиран проект „Реконструкция и изграждане на тротоари на улици в гр. Ардино и с. Бял извор, община Ардино" на стойност 114 431.11 лв. Извършена е реконструкция и изграждане на тротоари на ул. Пирин и ул. Бор в гр. Ардино и ул. Първа в с. Бял извор.

Мярка 3.2.2. Изграждане на АСУ – автоматизирани системи за управление на помпените агрегати и синхронизирането им с водните нива в черпателните кладенци или резервоари и напорните водоеми;

Няма реализирани дейности по мярката.

Мярка 3.2.3. Реконструкция и разширяване на водопроводната мрежа във всички населени места на територията на общината;

През 2015г. с общински средства е извършен частичен ремонт на напорен водопровод в с.Еньовче на стойност 15 459.09 лв.

В процес на реализация е проект „Вътрешна водопроводна мрежа с.Млечино, община Ардино" на стойност 614 072.45 лв., финансиран чрез Държавен бюджет-Постановление №192/29.07.2016 г. на Министерски съвет за отпуснати финансови средства за обекта. Извършена е реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа на с. Млечино и е осигурено водоснабдяване на мах. Ослец и мах. Голица, с. Млечино.

През 2015г. е реализиран проект към ПУДООС към МОСВ - „Водоснабдяване на група населени места от местността „Догру", землището на с. Търна, кметство Долно Прахово"- клон с. Горно Прахово и с. Башево" на стойност 359 507,80 лв. Извършена е реконструкция и рехабилитация на водоснабдителните системи и съоръжения в с. Горно Прахово и с. Башево.

През 2015г. е реализиран проект по Програма за развитие на селските райони - „Водоснабдяване на група населени места от местността „Догру", землището на с. Търна, кметство Долно Прахово" на стойност 334 924.96 лв. за изграждане на резервоар със СОЗ и помпа, водопровод до с. Чернигово и с. Долно Прахово.

Стартирани са обществени поръчки за избор на проектант за обекти:

- „Преработка на работни проекти за реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа и изграждане на канализационна мрежа в с. Падина, община Ардино";
- „Изработване на инвестиционен проект във фаза работен проект за обект: „Реконструкция/рехабилитация на водопроводна мрежа на с. Жълтуша, община Ардино".

Мярка 3.2.4. Водоснабдяване на всички населени места в общината

През 2015г. е реализиран проект по Програма за развитие на селските райони - „Водоснабдяване на група населени места от местността „Догру", землището на с. Търна, кметство Долно Прахово" на стойност 334 924.96 лв. за изграждане на резервоар със СОЗ и помпа, водопровод до с. Чернигово и с. Долно Прахово.

Мярка 3.2.5. Реконструкция и разширяване на канализационната мрежа във всички населени места на територията на общината;

През 2015г. е изградена частична канализация в с. Жълтуша с общински средства на стойност 24 606.77 лв.

Стартирана е обществена поръчка за избор на проектант за обект „Преработка на работни проекти за реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа и изграждане на канализационна мрежа в с. Падина, община Ардино".

Мярка 3.2.6. Жилищно строителство и подобряване състоянието на старите жилищни сгради – саниране, топлоизолация и др.

Не са реализирани дейности по мярката.

Мярка 3.2.7. Превръщане на пощенските станции в центрове за комплексно обслужване на населението, не само с пощенски услуги, а и по договорите за възложителство и повишаване на продажбите на съществуващите пощенски услуги;

Не са реализирнаи дейности по мярката.

Мярка 3.2.8. Създаване на нови услуги – инкасиране на разписки от "ВиК"и НЕК и реклами от големи фирми и учреждения от общината, осъществявана в салоните на пощенските станции и чрез пряка пощенска реклама;

Не са реализирани дейности по мярката.

Мярка 3.2.9. Обновяване на транспортния парк, изграждане на паркинги; ограничаване на автомобилния трафик в населените места, изграждане на зелени пояси и др.;

Не са реализирани дейности по мярката.

Мярка 3.210. Усъвършенстване на транспортната инфраструктура в общината;

През 2014г. с с целева субсидия за капиталови разходи са направени следните разходи за поддържане и усъвършенстване на транспортната инфраструктура в общината:

- МП Ардино – кв. „Искра" – 15 489.40 лв. ;
- Ардино – кв. „Пеперудите" - 12 498.29 лв.;
- МП Светулка – мах. „Халилходжаллар" - 4 690.98 лв.;
- МП разклон Ябълковец – с.Ябълковец - 7 691.35 лв;
- МП Чубрика – мах. „Централна" – 14 687.64 лв.;
- МП Синчец – мах. „Централна" – 19 652.16 лв.;
- МП Гърбище – мах. „Почивало" – 17 527.09 лв.;
- МП Долно Прахово – Чернигово – 19 634.34 лв.;
- МП разклон Китница – с.Китница – 14 741.76 лв.;

- МП Сухово – мах. „Топаллар“ – 14 682.36 лв.;
- МП Боровица – мах. „Джинджиллер” – 24 403.50 лв.;
- МП Брезен-Баевци-Босилково – 29 440.62 лв.;
- МП Ардино – Правдолюб – 19 652.16 лв.;
- МП Светулка – мах.”Азманлар” – 24 344.76 лв.;
- МП Жълтуша – мах. „Лобода” – 19 673.28 лв.;
- МП Падина – мах. „Стара Падина” на стойност 19 673.28 лв.;
- МП Бял извор – мах. „Сара” на стойност 19 604.98 лв.
- МП Ардино – кв. „Бостанджиите“ на стойност 19 522.14 лв.;
- МП Ардино – кв.”Горичево” на стойност 9 748.20 лв.;
- МП Ардино – кв.”Къпина” на стойност 14 635.18 лв.;
- МП Ардино – кв.”Веселиново” на стойност 9 757.44 лв.;
- МП Ябълковец – мах. „Калинка” на стойност 24 392.62 лв.;
- МП Светулка – мах.”Джебеджилер” на стойност 9 821.46 лв.;
- Асфалтови кърпежи по общинска пътна мрежа на стойност 96 819.04 лв.;

През 2014г. е реализиран и проект за реконструкция и рехабилитация на общинска пътна мрежа на стойност 560 284.90 лв. по ПРСР, мярка 321. Реализиран е и проект по Програма за развитие на селските райони - „Реконструкция и рехабилитация на общински МП Долно Прахово- Левци- Богатино” на стойност 239 965.38 лв., с който е ееконструиран и рехабилитиран МП Долно Прахово - Левци- Богатино.

През 2014г. чрез Публична инвестиционна програма „Растеж и устойчиво развитие на регионите” е реализиран проект „Реконструкция и рехабилитация на МП с. Сполука- с. Любино- с. Латинка, община Ардино” на стойност 1 272 923,89 лв. Извършена е реконструкция и рехабилитация на общински местен път „с. Сполука- с. Любино- с. Латинка” с дължина 14 км.

През 2015г. е реализиран проект по Програма за развитие на селските райони с наименование „Реконструкция и рехабилитация на общинска пътна мрежа” на стойност 5 864 902 лв. Извършена е реконструкция и рехабилитация на МП Бял извор- Зака, МП Ардино- кв. Морава и МП Хромица- Долно Прахово. Отново по Програма за развитие на селските райони е реализиран проект за „Реконструкция и рехабилитация на общински пътища с цел предоставяне на основни услуги за населението и икономиката в селските райони” на стойност 5 850 275.72 лв. Извършена е реконструкция и рехабилитация на МП Ардино- Дядовци, МП Боровица- Голобрад и МП Ябълковец- мах. Малка ябълка.

През 2015г. с целева субсидия за капиталови разходи са извършени:

- реконструкция на МП Чубрика - мах. Централна в размер на 19 913.84 лв.
- реконструкция на МП Боровица - мах. "Джинджилер" в размер на 9 582.05 лв.;
- реконструкция на МП Жълтуша - мах. "Терзийска" в размер на 226 08.64 лв.;

- реконструкция на МП Сухово - мах. "Топаллар" в размер на 9 409.44 лв.;
- реконструкция на МП Главник в размер на 3 470.54 лв.;
- реконструкция на МП Падина - мах. "Байчево" в размер на 29 954.26 лв.;
- МП Жълтуша - мах. "Чаръкчийска" на стойност 24 953.30 лв.;
- МП Седларци - Жълтуша на стойност 14 951.40 лв.;
- МП Главник – Жълтуша на стойност 14 955.78 лв.;
- МП Стояново-Паспал-Мусево на стойност 14 959.56 лв.;
- МП Бял извор - мах. "Шивачево" на стойност 24 946.79 лв.;
- МП Бял извор – Диамандово на стойност 24 935.17 лв.;
- МП Ардино - кв."Горичево" на стойност 29 932.82 лв.;
- МП Ардино - кв."Веселиново" на стойност 19 881.91 лв.;
- МП Ардино - мах. "Мюзиллер" на стойност 19 919.88 лв.;
- МП Правдолюб - мах. "Джелиллер" на стойност 19 885.48 лв.;
- МП Светулка - мах. "Халилходжалар" на стойност 24 951.38 лв.;
- МП Ахрянско-Търносливка-Корумахала-Долна махал на стойност 19 867.13 лв.;
- МП Ардино – Кроячево на стойност 19 895.74 лв.;
- МП Ябълковец - Горна махала на стойност 29 910.83 лв.;
- МП Гърбище – Съртмахала на стойност 14 943.48 лв.;
- МП Ленище - мах. "Далджа" на стойност 24 928.46 лв.;
- МП Боровица - Дедоллар на стойност 24 939.37 лв.;
- МП Брезен - Салифоллар-мах. Баевци на стойност 29 936.28 лв.;
- МП Голобрад - мах. на стойност 19 885.51 лв.;
- Реконструкция на МП Червена скала - мах.Скритна на стойност 19 884.12 лв.;
- Реконструкция на МП Ардино - мах.Азманлар на стойност 19 878.26 лв.;
- МП Башево - мах. "Баковица" на стойност 19 885.51 лв.;
- МП Долно Прахово – Чернигово на стойност 24 935.17 лв.;
- МП Млечино - мах. Карабаш на стойност 19 878.26 лв.;
- МП Горно Прахово - мах. "Тумба" - мах. "Шума" на стойност 24 951.38 лв.
- МП Падина – Бойчева река на стойност 17 650.34 лв.

През 2016г. с целева субсидия за капиталови разходи са извършени:

- МП Червена скала - мах.Скритна на стойност 6 237.53 лв.;
- МП Падина – мах. Байчево на стойност 11 709.40 лв.;
- МП Ябълковец - Горна махала на стойност 16 017.62 лв.;
- МП Седларци - Жълтуша на стойност 3 271.77 лв.;

- МП Светулка - мах. "Халилходжалар" на стойност 12 991.36 лв.;
- МП Правдолюб - мах. "Джелиллер" на стойност 28 392.30 лв.;
- МП Горно Прахово - мах. "Тумба" на стойност 7 661.86 лв.;
- МП Бял извор - мах. "Шивачево" на стойност 14 909.62 лв.;
- МП Бял извор – Диамандово на стойност 19 702.98 лв.;
- МП Бранево-Дуранлар-Млечино на стойност 25 623.79 лв.;
- МП Боровица - Вражалци на стойност 17 903.21 лв.;
- МП Брезен – Баевци на стойност 17 797.87 лв.;
- МП Ардино-кв.Веселиново-кв.Бостанджиите на стойност 18 737.77 лв.;
- МП Падина - мах. Узуновска на стойност 28 492.20 лв.;
- МП Русалско – Терзилер на стойност 19 200.00 лв.;
- МП Млечино – Карабаш на стойност 17 903.21 лв.;
- МП Горно Прахово - мах. "Шума"- Насъфлар на стойност 18 920.96 лв.;
- МП Дедино – Мировец на стойност 19 339.20 лв.;
- МП Чубрика - мах. Чолаклар на стойност 13 349.92 лв.;
- МП Гърбище - мах.Почивало на стойност 19 213.80 лв.;
- МП Ябълковец - мах.Калинка на стойност 17 797.87 лв.;
- МП Ардино – Правдолюб на стойност 27 171.95 лв.;
- МП Ардино - Дяволски мост на стойност 37 299.48 лв.;
- МП Ардино - кв. Ведрина на стойност 6 646.86 лв.;
- МП Кроячево – Синанлар на стойност 13 601.29 лв.;

През 2016г. е внесен и проект “Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища, и съоръженията и принадлежностите към тях, в община Ардино” внесен по подмярка 7.2. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“ от мярка 7 „Основни услуги и обновяване на селата в селските райони“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020г. на стойност 5 775 716.04 лв. без ДДС

Мярка 3.2.11. Прекатегоризация на път III 867 към условията на път II клас след неговата реконструкция;

Няма реализирани дейности по мярката.

Мярка 3.2.12. Проучване и изготвяне на проект за нова пътна връзка, обслужваща населените места по левия бряг на р. Арда в северната част на общината;

Няма реализирани дейности по мярката.

Мярка 3.2.13. Подобряване на качеството на пътната отсечка “Ардино – Синчец - Църквица -Джебел”;

Няма реализирани дейности по мярката.

Мярка 3.2.14. Изграждане на околовръстен път гр.Ардино.

Няма реализирани дейности по мярката.

Мярка 3.2.15. Повишаване сигурността и качеството на електрозахранването на община Ардино чрез изграждане на нова възлова станция в района на с.Кобиляне и ремонт на преносните и разпределителни мрежи в община Ардино.

Няма реализирани дейности по мярката.

Мярка 3.2.16. Предварителни проучвания за интегриране на политиките за устойчиво управление на земите в общите устройствени планове на големите населени места на територията на общината и на специализираните земеустройствени планове, когато такива се разработват;

През 2015г. стартира проект към Министерство на инвестиционното проектиране „Изработване на общ устройствен план за територията на община Ардино" на стойност 112 000 лв.

2.1.4. Оценка на първоначалните резултати от изпълнението на предвидените мерки по Приоритет 4: Конкурентна икономика, основана на местните условия и ресурси.

Цел 4.1. Стимулиране на инвестиционната активност в общината:

Мярка 4.1.1. Разработване и реализиране на програма, насочена към рекламиране на общината като възможно място за инвестиции в производство, туризъм или закупуване на втори имот;

През 2014г. е реализиран проект по ОП „Регионално развитие" - „По Дяволския мост- към райските пътеки в Ардино" на стойност 3 421 721.32 лв. По проекта се извърши реставрацията, опазването и експонирането на две недвижими културни ценности от национално значение и една местна архитектурно-строителна ценност в особено лошо състояние на деструкция. Също така се осигури достъп до тези атракции – чрез реконструкция на местен път до Дяволския мост и изграждане на нова екопътека до „Орлови скали". С дейности по проекта се преодоля липсата и слабата развитост на съвременни форми на електронен маркетинг и въздействени форми на събитиен туризъм в целевата територия. С организацията на професионално обучение с квалификационна степен «Екскурзовод», пряко свързано с обслужването на комплексния туристически продукт, проектът преодолява липсата в момента на професионално подготвени кадри за персонал на ТИЦ-Ардино, като същевременно създаде работни места.

Мярка 4.1.2. Разработване и реализиране на комплексна програма за икономически подем на общината и увеличаване темпа на нарастване на БВП, с цел догонването на други общини, съизмерими по потенциал за развитие с община Ардино;

Няма реализирани дейности по мярката.

Мярка 4.1.3. Организиране на мероприятия и участие в различни форуми с цел привличане на инвестиции в инфраструктурното изграждане, туризма, земеделието и индустрията;

Няма реализирани дейности по мярката.

Мярка 4.1.4. Разработване на стратегия за повишаване капацитета за усвояване на средствата от структурните фондове на ЕС.;

Няма реализирани дейности по мярката.

Мярка 4.1.5. Разширяване на връзките на общината с други общини, области и градове в страната и чужбина;

Няма реализирани дейности по мярката.

Мярка 4.1.6. Осъществяване на контакти с фирми и агенции, занимаващи се с търсене на нови инвестиционни пазари;

Няма реализирани дейности по мярката.

Мярка 4.1.7. Разработване на активна програма за промотиране на свободни къщи и имоти, подходящи за второ жилище, както и за привличане на хора от третата възраст от страни-членки на ЕС и от Турция;

Няма реализирани дейности по мярката.

Мярка 4.1.8. Разработване и реализиране на програма за отдаване на канцесия на подходящи недвижими имоти с цел стимулиране на местната икономика и привличане на инвестиции;

Няма реализирани дейности по мярката.

Цел 4.2. Развитие на конкурентноспособни промишлени производства:

Мярка 4.2.1. Изграждане на преработвателни предприятия за преработка на селскостопанска продукция;

Няма реализирани дейности по мярката.

Мярка 4.2.2. Стимулиране на диверсификацията на местните производства и предприемане на мерки за сертифициране на производството и продуктите;

Няма реализирани дейности по мярката.

Мярка 4.2.3. Разработване и реализиране на програма за подпомагане развитието на производства, съобразени с местните условия, традиции и трудови ресурси;

Няма реализирани дейности по мярката.

Цел 4.3. Развитие на биологично животновъдство и земеделие:

Мярка 4.3.1. Провеждане на обучителни семинари относно изискванията за екологично производство, условията на европейски пазар, повишаването на пазарните умения и агротехническата култура на земеделските производители;

Няма реализирани дейности по мярката.

Мярка 4.3.2. Комасация на земята и стимулиране на икономическия интерес за сдружаване на отделните собственици за създаване на по-големи масиви, прилагане на модерни методи на земеделие и защита на общите интереси;

Няма реализирани дейности по мярката.

Мярка 4.3.3. Внедряване на нови сортове и породи в растениевъдството и животновъдството, насърчаване на устойчиви практики при култивирането на билки и алтернативни култури;

Няма реализирани дейности по мярката.

Мярка 4.3.4. Възстановяване и разширяване на напоителните системи и реконструкция на микроязовирите на територията на общината;

Няма реализирани дейности по мярката.

Мярка 4.3.5. Подобряване на съществуващата и изграждане на нова спомагателна инфраструктура в общината, свързана със земеделието, горското стопанство и екотуризма.;

Няма реализирани дейности по мярката.

Цел 4.4. Развитие на туризма като алтернативен източник на икономически растеж в общината:

Мярка 4.4.1. Навлизане в нови пазари на туристически продукти;

Няма реализирани дейности по мярката.

Мярка 4.4.2. Формиране на типичен местен туристически продукт и рекламирането му,с което ще се осигури „разпознаваемост" на общината на туристическия пазар;

През 2014г. е реализиран проект по ОП „Регионално развитие" - „По Дяволския мост- към райските пътеки в Ардино" на стойност 3 421 721.32 лв. По проекта се извърши реставрацията, опазването и експонирането на две недвижими културни ценности от национално значение и една местна архитектурно-строителна ценност в особено лошо състояние на деструкция. Също така се осигури достъп до тези атракции – чрез реконструкция на местен път до Дяволския мост и изграждане на нова екопътека до „Орлови скали". С дейности по проекта се преодоля липсата и слабата развитост на съвременни форми на електронен маркетинг и въздействени форми на събитиен туризъм в целевата територия. С организацията на професионално обучение с квалификационна степен «Екскурзовод», пряко свързано с обслужването на комплексния туристически продукт, проектът преодолява липсата в момента на професионално подготвени кадри за персонал на ТИЦ-Ардино, като същевременно създаде работни места.

Мярка 4.4.3. Подобряване на съществуващата и изграждане на нова туристическата инфраструктура чрез привличане на български и чуждестранни инвестиции;

Няма реализирани дейности по мярката.

Мярка 4.4.4. Развитие на съпътстващи туристически услуги (транспортни, хотелски, развлекателни и др.) в съответствие с международните стандарти, с цел задоволяване на разнообразните потребности на българските и чуждестранните посетители;

През 2014г. е реализиран проект по ОП „Регионално развитие" - „По Дяволския мост- към райските пътеки в Ардино" на стойност 3 421 721.32 лв. По проекта се извърши реставрацията, опазването и експонирането на две недвижими културни ценности от национално значение и една местна архитектурно-строителна ценност в особено лошо състояние на деструкция. Също така се осигури достъп до тези атракции – чрез реконструкция на местен път до Дяволския мост и изграждане на нова екопътека до „Орлови скали". С дейности по проекта се преодоля липсата и слабата развитост на съвременни форми на електронен маркетинг и въздействени форми на събитиен туризъм в целевата територия. С организацията на професионално обучение с квалификационна степен «Екскурзовод», пряко свързано с обслужването на комплексния туристически продукт, проектът преодолява липсата

в момента на професионално подготвени кадри за персонал на ТИЦ-Ардино, като същевременно създаде работни места.

Мярка 4.4.5. Цялостно подобряване на качеството на туристическото обслужване.

Няма реализирани дейности по мярката.

2.1.5. Оценка на първоначалните резултати от изпълнението на предвидените мерки по Приоритет 5: Трансгранично сътрудничество.

Цел. 5.1. Превръщане на общината в територия за трансгранично сътрудничество и кооперране:

Мярка 5.1.1. Осъществяване на по-тесни контакти със съседните общини от република Гърция и Турция, както и с общини от други държави;

Разработени и в очакване на оценка са:

- Проект „Ардино и Дидимотико свързани чрез минало и бъдеще“, внесен по Програмата за трансгранично сътрудничество „ИНТЕРРЕГ V-A Гърция – България 2014-2020“, покана за подаване на предложения №: CCI 2014TC16RFCB022, Приоритетна ос 2. Специфична цел «6c» в партньорство с община Димотика /Гърция, на стойност 1 417 439.77 евро.
- Проект „Развитие на мрежа за подкрепа на възрастни хора за активно остаряване“ внесен по Програмата за трансгранично сътрудничество „ИНТЕРРЕГ V-A Гърция – България 2014-2020“ като партньор на община от Гърция.

Мярка 5.1.2. Инициране създаването на Еврорегионална структура, съвместно със съседните общини в България и Гърция;

Няма реализирани дейности по мярката.

Мярка 5.1.3. Активно участие в европрограмите и други форми на кооперране.

Мярката е реализирана.

2.2. Оценка на степента на изпълнение на заложените приоритети.

Оценката е изготвена на база предоставени от община Ардино – Справки за извършени капиталови разходи, Справки за реализирани проекти по линия на ЕС и други източници и Отчет на Кмета за 2016г.

2.2.1. Оценка на степента на изпълнение на Приоритет 1.

Таблица 9. Оценка на степента на изпълнение на Приоритет 1.

Приоритет	Степен на изпълнение
Приоритет 1: Административен капацитет	**56.66%**
Цел 1.1. Укрепване и развитие на административния капацитет на местната администрация:	***80%***
Мярка 1.1.1. Провеждане на обучения и осигуряване на консултации с цел изграждане на капацитет и умения на местната администрация за участие в	Изпълнено

плановия процес и усвояването на средствата от фондовете на ЕС;	
Мярка 1.1.2. Организиране и участия във регионални, национални и международни форуми за обмяна на опит, кооперирane и подобряване на координацията и взаимодействието между институциите за прилагане на местната политика.;	Изпълнено
Мярка 1.1.3. Проектиране и създаване на информационна система за подпомагане вземането на решения в управлението на територията;	Неизпълнено
Мярка 1.1.4. Изготвяне на предпроектни проучвания, идейни и инвестиционни проекти, актуализация на регистри, картен материал, планове и схеми;	Изпълнено
Мярка 1.1.5. Засилване ролята на общинската администрация за трансфер на политики, знания и добри практики за устойчиво управление на общината;	Изпълнено
Цел 1.2. Качествено административно обслужване на местните хора и бизнеса:	***33.33%***
Мярка 1.2.1. Осигуряване на „обслужване на едно гише" за местните хора и бизнеса – създаване на Център за комплексно административно обслужване в общината;	Неизпълнено
Мярка 1.2.2. Привеждане дейността на общинската администрация в съответствие с европейските стандарти и норми за качество.;	Неизпълнено
Мярка 1.2.3. Създаване на предпоставки за по-добра комуникационна среда в община Ардино и подобряване на качеството на интернет услугата;	Изпълнено

Основните инвестиции за периода за реализацията на предвидените мерки по Приоритет 1 са насочени към постигане на цел 1.1. Укрепване и развитие на административния капацитет на местната администрация, чието изпълнение е 80% за оценявания период. В по-малка степен е постигнато изпълнение на цел 1.2. Качествено административно обслужване на местните хора и бизнеса – 33.33%.

Извод: Като цяло Приоритет 1: Административен капацитет е изпълнен на 56.66% за разглеждания период, което показва една много висока степен на междинно изпълнение на Приоритета.

2.2.2. Оценка на степента на изпълнение на Приоритет 2.

Таблица 10. Оценка на степента на изпълнение на Приоритет 2.

Приоритет	Степен на изпълнение
Приоритет 2: Човешки ресурси и	**56.43%**

социални дейности	
Цел 2.1. Осигуряване на равни възможности за достъп до образование и професионална квалификация:	***70%***
Мярка 2.1.1. Подобряване на образователната структура на населението в общината с акцент върху професионалното обучение на младите хора;	Частично изпълнено
Мярка 2.1.2. Организиране на курсове за следдипломна професионална квалификация;	Неизпълнено
Мярка 2.1.3. Оптимизиране на училищната мрежа и подобряване на материалната база на образователния процес;	Изпълнено
Мярка 2.1.4. Стимулиране на спортната и читалищно- просветната дейност, привеждане на Спортните клубове в съответствие с изискванията Закона за физическото възпитание и Националната стратегия за спорта;	Изпълнено
Мярка 2.1.5. Подобряване на материално техническата база на МБАЛ - Ардино и качеството на здравното обслужване;	Изпълнено
Цел 2.2. Преодоляване на социалните проблеми и безработицата:	***42.86%***
Мярка 2.2.1. Повишаване на доходите и качеството на живот на хората, подобряване на социалната и техническата инфраструктура за хората в неравностойно положение;	Частично изпълнено
Мярка 2.2.2. Диверсификация на икономиката и осигуряване на постоянни работни места за задържане на икономически активното население;	Неизпълнено
Мярка 2.2.3. Участие в националните програми за повишаване на заетостта;	Изпълнено
Мярка 2.2.4. Разработване и реализация на проекти, насочени към създаване на предпоставки за задържане на населението в общината; Участие в евентуаното изграждане на националния проект “ Каскада Горна Арда” и реализиране на предвидените ландшафтно устройствени проекти.	Неизпълнено
Мярка 2.2.5. Разработване и прилагане на програми за огрaмотяване и професионална квалификация на дългосрочно безработните лица и специално на безработните жени;	Частично изпълнено
Мярка 2.2.6. Усъвършенстване на	Частично изпълнено

системата за социално подпомагане чрез засилване на контрола върху лицата, за които социалното подпомагане е начин на живот и за които паричното подпомагане има демотивиращ ефект за активно търсене на трудова реализация.	
Мярка 2.2.7. Създаване, развитие и поддържане на оптимална среда, устойчиви механизми и добри практики за повишаване благосъстоянието и спазване правата на всяко дете.	Частично изпълнено

Основните инвестиции за периода за реализацията на Приоритет 2 са насочени към постигане на цел 2.1. Осигуряване на равни възможности за достъп до образование и професионална квалификация, която е изпълнена на 70%. Значителни усилия са положени и за постигане на цел 2.2. Преодоляване на социалните проблеми и безработицата, което показва и степента на нейното изпълнение - 42.86

Извод: Като цяло Приоритет 2: Човешки ресурси и социални дейности е постигнат на 56.43%, което показва една много висока степен на междинно изпълнение на Приоритета.

2.2.3. Оценка на степента на изпълнение на Приоритет 3.

Таблица 11. Оценка на степента на изпълнение на Приоритет 3.

Приоритет	Степен на изпълнение
Приоритет 3: Качествена жизнена среда	**27.6%**
Цел 3.1. Опазване на природната среда и културно-историческото наследство:	***20.83%***
Мярка 3.1.1. Внедряване на съвременни информационни технологии в управлението на околната среда и природните ресурси, вкл. Географски информационни системи (ГИС);	Неизпълнено
Мярка 3.1.2. . Изграждане на ПСОВ в гр.Ардино и в района на с.Бял Извор за намаляване на рисковете от замърсяване на водните ресурси и почвите;	Неизпълнено
Мярка 3.1.3 Замяна на традиционните енергоносители с екологично по-безопасни, постигане на по-висока енергийна ефективност и производство на ел.енергия от възобновяеми енергийни източници, газификацияи др.;	Частично изпълнено
Мярка 3.1.4. Повишаване на екологичната култура на населението, екологичното образование и възпитание на подрастващите;	Изпълнено
Мярка 3.1.5. По-активно включване на НПО в разработването и реализирането на проекти с екологична насоченост и сътрудничество между институциите;	Неизпълнено

Мярка 3.1.6. Разработване и прилагане на програми за управление на складовете за пестициди и хербициди, с оглед правилното им съхраняване и обезвреждане на тези, които са с изтекъл срок на годност;	Неизпълнено
Мярка 3.1.7. Провеждане на мероприятия по закриване на стари рудници и рекултивиране на нарушените терени и слабопродуктивните земи, като се използва хумусен слой, който се изземва при строителство на обекти на техническата инфраструктура в района;	Неизпълнено
Мярка 3.1.8. Провеждане на комплекс от мероприятия в горското и селското стопанство за ограничаване на ерозионните процеси, зарибяване и изграждане на рибни проходи по река Арда и притоците й;	Неизпълнено
Мярка 3.1.9. Организиране на сметоизвозване във всички населени места;	Изпълнено
Мярка 3.1.10. Предприемане на мерки и реализиране на съвместни екологични проекти с общините разположени по поречието на р.Арда за почистване и поддържане чистотата на коритото и;	Неизпълнено
Мярка 3.1.11. . Съхраняване и опазване на биологичното разнообразие;	Неизпълнено
Мярка 3.1.12. Изграждане на локални съоръжения за компостиране на отпадъци от растителен и животински произходи, ползване на компоста за подобряване на почвеното плодородие и биогориво;	Неизпълнено
Цел 3.2. Подобряване на инфраструктурата:	***34.37%***
Мярка 3.2.1. Благоустрояване на населените места в общината;	Изпълнено
Мярка 3.2.2. Изграждане на АСУ – автоматизирани системи за управление на помпените агрегати и синхронизирането им с водните нива в черпателните кладенци или резервоари и напорните водоеми;	Неизпълнено
Мярка 3.2.3. Реконструкция и разширяване на водопроводната мрежа във всички населени места на територията на общината;	Частично изпълнено
Мярка 3.2.4. Водоснабдяване на всички населени места в общината	Изпълнено
Мярка 3.2.5. Реконструкция и разширяване на канализационната мрежа във всички населени места на територията на общината;	Частично изпълнено
Мярка 3.2.6. Жилищно строителство и	Неизпълнено

подобряване състоянието на старите жилищни сгради – саниране, топлоизолация и др.	
Мярка 3.2.7. Превръщане на пощенските станции в центрове за комплексно обслужване на населението, не само с пощенски услуги, а и по договорите за възложителство и повишаване на продажбите на съществуващите пощенски услуги;	Неизпълнено
Мярка 3.2.8. Създаване на нови услуги – инкасиране на разписки от “ВиК”и НЕК и реклами от големи фирми и учреждения от общината, осъществявана в салоните на пощенските станции и чрез пряка пощенска реклама;	Неизпълнено
Мярка 3.2.9. Обновяване на транспортния парк, изграждане на паркинги; ограничаване на автомобилния трафик в населените места, изграждане на зелени пояси и др.;	Неизпълнено
Мярка 3.210. Усъвършенстване на транспортната инфраструктура в общината;	Изпълнено
Мярка 3.2.11. Прекатегоризация на път III 867 към условията на път II клас след неговата реконструкция;	Изпълнено
Мярка 3.2.12. Проучване и изготвяне на проект за нова пътна връзка, обслужваща населените места по левия бряг на р. Арда в северната част на общината;	Неизпълнено
Мярка 3.2.13. Подобряване на качеството на пътната отсечка“Ардино – Синчец - Църквица -Джебел”;	Неизпълнено
Мярка 3.2.14. Изграждане на околовръстен път гр.Ардино.	Неизпълнено
Мярка 3.2.15. Повишаване сигурността и качеството на електрозахранването на община Ардино чрез изграждане на нова възлова станция в района на с.Кобиляне и ремонт на преносните и разпределителни мрежи в община Ардино.	Неизпълнено
Мярка 3.2.16. Предварителни проучвания за интегриране на политиките за устойчиво управление на земите в общите устройствени планове на големите населени места на територията на общината и на специализираните земеустройствени планове, когато такива се разработват;	Частично изпълнено

Основните инвестиции за периода за реализацията на Приоритет 3 са насочени към подобряване на инфраструктурата в общината, като постигането на тази специфична цел е 34.37%. Положени са и значителни усилия за опазване на природната среда и културно-историческото наследство.

Извод: Като цяло Приоритет 3: Качествена жизнена среда е изпълнен на 27.60%. По-ниската степен на изпълнение се дължи на липса на подходящи възможности за финансиране на по-голямата част от предвидените мерки за изпълнение на целите. Положени са значителни усилия и са разработени голям брой проекти за подобряване на цялостната инфраструктура в Общината и подобряване на жизнената среда за населението в Общината.

2.2.4. Оценка на степента на изпълнение на Приоритет 4.

Таблица 12. Оценка на степента на изпълнение на Приоритет 4.

Приоритет	Степен на изпълнение
Приоритет 4: Конкурентна икономика, основана на местните условия и ресурси	14.69%
Цел 4.1. Стимулиране на инвестиционната активност в общината:	***18.75%***
Мярка 4.1.1. Разработване и реализиране на програма, насочена към рекламиране на общината като възможно място за инвестиции в производство, туризъм или закупуване на втори имот;	Изпълнено
Мярка 4.1.2. Разработване и реализиране на комплексна програма за икономически подем на общината и увеличаване темпа на нарастване на БВП, с цел догонването на други общини, съизмерими по потенциал за развитие с община Ардино;	Неизпълнено
Мярка 4.1.3. Организиране на мероприятия и участие в различни форуми с цел привличане на инвестиции в инфраструктурното изграждане, туризма, земеделието и индустрията;	Неизпълнено
Мярка 4.1.4. Разработване на стратегия за повишаване капацитета за усвояване на средствата от структурните фондове на ЕС.;	Неизпълнено
Мярка 4.1.5. Разширяване на връзките на общината с други общини, области и градове в страната и чужбина;	Частично изпълнено
Мярка 4.1.6. Осъществяване на контакти с фирми и агенции, занимаващи се с търсене на нови инвестиционни пазари;	Неизпълнено
Мярка 4.1.7. Разработване на активна програма за промотиране на свободни къщи и имоти, подходящи за второ жилище, както и за привличане на хора от третата възраст от страни-членки на ЕС и от Турция;	Неизпълнено

Мярка 4.1.8. Разработване и реализиране на програма за отдаване на канцесия на подходящи недвижими имоти с цел стимулиране на местната икономика и привличане на инвестиции;	Неизпълнено
Цел 4.2. Развитие на конкурентноспособни промишлени производства:	**-**
Мярка 4.2.1. Изграждане на преработвателни предприятия за преработка на селскостопанска продукция;	Неизпълнено
Мярка 4.2.2. Стимулиране на диверсификацията на местните производства и предприемане на мерки за сертифициране на производството и продуктите;	Неизпълнено
Мярка 4.2.3. Разработване и реализиране на програма за подпомагане развитието на производства, съобразени с местните условия, традиции и трудови ресурси;	Неизпълнено
Цел 4.3. Развитие на биологично животновъдство и земеделие:	**-**
Мярка 4.3.1. Провеждане на обучителни семинари относно изискванията за екологично производство, условията на европейски пазар, повишаването на пазарните умения и агротехническата култура на земеделските производители;	Неизпълнено
Мярка 4.3.2. Комасация на земята и стимулиране на икономическия интерес за сдружаване на отделните собственици за създаване на по-големи масиви, прилагане на модерни методи на земеделие и защита на общите интереси;	Неизпълнено
Мярка 4.3.3. Внедряване на нови сортове и породи в растениевъдството и животновъдството, насърчаване на устойчиви практики при култивирането на билки и алтернативни култури;	Неизпълнено
Мярка 4.3.4. Възстановяване и разширяване на напоителните системи и реконструкция на микроязовирите на територията на общината;	Неизпълнено
Мярка 4.3.5. Подобряване на съществуващата и изграждане на нова спомагателна инфраструктура в общината, свързана със земеделието, горското стопанство и екотуризма.;	Неизпълнено
Цел 4.4. Развитие на туризма като алтернативен източник на икономически растеж в общината:	***40%***
Мярка 4.4.1. Навлизане в нови пазари на	Неизпълнено

туристически продукти;	
Мярка 4.4.2. Формиране на типичен местен туристически продукт и рекламирането му,с което ще се осигури „разпознаваемост" на общината на туристическия пазар;	Изпълнено
Мярка 4.4.3. Подобряване на съществуващата и изграждане на нова туристическата инфраструктура чрез привличане на български и чуждестранни инвестиции;	Изпълнено
Мярка 4.4.4. Развитие на съпътстващи туристически услуги (транспортни, хотелски, развлекателни и др.) в съответствие с международните стандарти, с цел задоволяване на разнообразните потребности на българските и чуждестранните посетители;	Неизпълнено
Мярка 4.4.5. Цялостно подобряване на качеството на туристическото обслужване.	Неизпълнено

Основните инвестиции за периода за реализацията на Приоритет 4 са насочени към развитие на туризма като алтернативен източник на икономически растеж в общината и стимулиране на инвестиционната активност в общината

Извод: Като цяло Приоритет 4: Конкурентна икономика, основана на местните условия и ресурси е изпълнен на 14.69%. По-ниската степен на изпълнение се дължи на факта, че голяма част от предвидените мерки за реализация на цел 4.2. Развитие на конкурентноспособни промишлени производства и цел 4.3. Развитие на биологично животновъдство и земеделие зависят от частните стопански субекти в общината, както и на липса на подходящи възможности за финансиране. Положени са значителни усилия от община Ардино за постигане на целите на Приоритета.

2.2.5. Оценка на степента на изпълнение на Приоритет 5.

Таблица 13. Оценка на степента на изпълнение на Приоритет 5.

Приоритет	Степен на изпълнение
Приоритет 5: Трансгранично сътрудничество	**66.67%**
Цел. 5.1. Превръщане на общината в територия за трансгранично сътрудничество и кооперирание:	***66.67%***
Мярка 5.1.1. Осъществяване на по-тесни контакти със съседните общини от република Гърция и Турция, както и с общини от други държави;	Изпълнено
Мярка 5.1.2. Иницииране създаването на Еврорегионална структура, съвместно със съседните общини в България и Гърция;	Неизпълнено
Мярка 5.1.3. Активно участие в европрограмите и други форми на кооперирание.	Изпълнено

Извод: Като цяло Приоритет 5: Трансгранично сътрудничество е изпълнен на 66.67% и са изпълнени 2 от общо 3 предвидени мерки за реализация.

3. Обобщение на направените изводи и препоръки.

В резултат на оценката на първоначалните резултати от изпълнението на ОПР на община Ардино и оценката на степента на постигане на заложените цели бяха направени следните изводи и препоръки:

1. Визията за развитие на община Ардино е актуална и съгласувана с актуализираните стратегически документи за регионално развитие на ниво държава, район за планиране и област.

2. Стратегическите цели на Общинския план за развитие са разработени в съответствие с приоритетите на Областната стратегия за развитие, Регионалния план за развитие и националните документи за стратегическо планиране, като се базират на визията за местно развитие и анализа на социално-икономическото развитие на община Ардино.

3. Налице е неясна връзка между стратегическите цели и формулираните приоритети. Поради този факт, в настоящата междинна оценка е направена оценка на степента на постигане и финансово изпълнение единствено на приоритетите, т.к. към тях са посочени специфични цели и конкретни мерки за изпълнение. Не е възможно да се оцени степента на постигане на стратегическите цели, а само на поставените приоритети.

4. За периода 2014-2016г. община Ардино е постигнала много добър напредък в изпълнението на Общинския план за развитие.

5. В най-висока степен е изпълнен Приоритет 5: Трансгранично сътрудничество - 66.67%, а най-ниско е изпълнението на Приоритет 4: Конкурентна икономика, основана на местните условия и ресурси е изпълнен на 14.69%. Ниската степен на изпълнение се дължи на факта, че голяма част от предвидените мерки за постигане на поставените цели зависят от частните стопански субекти в общината. Положени са значителни усилия от община Ардино за постигане на целите на Приоритета.

6. Приоритет 3: Качествена жизнена среда е изпълнен на 27.60%. По-ниската степен на изпълнение се дължи на липса на подходящи възможности за финансиране на по-голямата част от предвидените мерки за изпълнение на целите. Положени са значителни усилия и са разработени голям брой проекти за подобряване на цялостната инфраструктура в Общината и подобряване на жизнената среда за населението в Общината.

7. Много добро изпълнение е постигнато на Приоритет 1: Административен капацитет - 56.66% и Приоритет 2: Човешки ресурси и социални дейности - 56.43%.

8. Необходимо е да се коригира стратегическата част на ***ОПР в частта „4. СТРАТЕГИЧЕСКА ЧАСТ 4.1. Визия, стратегически цели, приоритети и мерки“*** като се посочи връзката между стратегическа цел-приоритет, което ще позволи оценката на постигане на стратегическите цели на ОПР.

9. За разглеждания период не е изготвяна Програма за реализация на Плана за всяка година от неговото действие, както и Доклади за наблюдение изпълнението на ОПР. Основна препоръка в тази насока е за оставащия период на действие на Плана да се изготвят горецитираните 2 документа с цел по-добро и своевременно отчитане на постигнатия напредък по реализацията на Плана.

РАЗДЕЛ IV. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ РЕСУРСИ И ПРОЦЕДУРИТЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ И НАБЛЮДЕНИЕ.

1. Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси.

Оценката на използваните финансови ресурси за изпълнение на Плана е изготвена на база съпоставка между Индикативната финансова таблица към Плана за развитие и предоставена информация от община Ардино за фактически извършените разходи и направени инвестиции за постигане на приоритетите.

За периода на изготвяне на междинната оценка, а именно 2014-2016г. са направени инвестиции и са реализирани проекти на обща стойност 34 036 512.29 лв.

Индикативният финансов ресурс за постигане на Приоритет 1. Административен капацитет е в размер на 502 000 лв. За периода на изготвяне на междинната оценка са реализирани проекти на обща стойност 1 885 494.87 лв. Налице е финансово преизпълнение на Приоритета в размер на 3.75 пъти.

Индикативният финансов ресурс за постигане на Приоритет 2. Човешки ресурси и социални дейности е в размер на 224 507 000 лв. За периода на изготвяне на междинната оценка са реализирани проекти и са направени инвестиции за постигане на приоритета на обща стойност 12 075 223 лв. Относителният дял на финансово изпъленение на Приоритета е едва 5%, като основна причина за това е нереално заложеният индикативен финансов ресурс за реализация на Мярка 2.2.4. Разработване и реализация на проекти, насочени към създаване на предпоставки за задържане на населението в общината; Участие в изграждането на националния проект“ Каскада Горна Арда” и реализиране на предвидените ландшафтно устройствени проекти в размер на 221 220 000 лв. Извършени са редица дейности и проекти за реализация на мерките на Приоритета, което е видно и от направената оценка на степента на неговото изпълнение в размер на 56.43%

Индикативният финансов ресурс за постигане на Приоритет 3. Качествена жизнена среда е в размер на 17 521 000 лв. За периода на изготвяне на междинната оценка са реализирани проекти и са направени инвестиции за постигане на приоритета на обща стойност 16 654 073.10 лв. Относителният дял на финансово изпълнение на приоритета е в размер на 95.05%.

Индикативният финансов ресурс за постигане на Приоритет 4. Стимулиране на инвестиционната активност е в размер на 7 627 000 лв. За периода на изготвяне на междинната оценка са реализирани проекти и са направени инвестиции за постигане на приоритета на обща стойност 3 421 721.32 лв. Относителният дял на финансово изпълнение на приоритета е в размер на 44.86%

Индикативният финансов ресурс за постигане на Приоритет 5. Трансгранично сътрудничество е в размер на 652 000 лв. лв. За периода на изготвяне на междинната оценка е разработен проект на стойност 2 772 271.22 лв. В случай,че проектът бъде одобрен ще е налице преизпълнение на Приоритета.

За периода на изготвяне на междинната оценка, а именно 2014-2016г. са направени инвестиции и са реализирани проекти на обща стойност 34 036 512.29 лв.

Изводи и препоръки: В резултат на оценката на използваните финансови ресурси основните изводи са:

1. Налице е финансово преизпълнение на Приоритет 1. Административен капацитет в размер на 3.75 пъти.

2. Относителният дял на финансово изпъленение на Приоритет 2. Човешки ресурси и социални дейности е едва 5%, като основна причина за това е нереално заложеният индикативен финансов ресурс за реализация на Мярка 2.2.4. Разработване и реализация на проекти, насочени към създаване на предпоставки за задържане на населението в общината; Участие в изграждането на националния проект“ Каскада Горна Арда” и реализиране на предвидените ландшафтно устройствени проекти в размер на 221 220 000 лв. Извършени са редица дейности и проекти за реализация на мерките на Приоритета, което е видно и от направената оценка на степента на неговото изпълнение в размер на 56.43%

3. Постигнато е много високо финансово изпълнение на Приоритет 3. Качествена жизнена среда - 95.05%

4. Индикативният финансов ресурс за постигане на Приоритет 5. Трансгранично сътрудничество е в размер на 652 000 лв. лв. За периода на изготвяне на междинната оценка е разработен проект на стойност 2 772 271.22 лв. В случай,че проектът бъде одобрен ще е налице преизпълнение на Приоритета.

5. Основни източници на финансиране са средства от общинския и републиканския бюджет, целеви субсидии, фондове на Европейския съюз и други.
6. През периода 2014 - 2016г. са реализирани проекти, допринасящи за изпълнението на Общинския план за развитие, финансирани от Програма за развитие на селските райони, Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, ОП „Околна среда“, Оперативна програма „Административен капацитет”, национални програми за насърчаване на заетостта и други.
7. Предприетите мерки и инициативи за изпълнение на Приоритетите, както и изразходваните средства, имат пряк положителен ефект върху инфраструктурата в Общината, условията на живот и качеството на природната и жизнената среда.
8. Основна препоръка е да се коригира и прецизира Индикативната финансова таблица към Общинския план за развитие, съобразно наличните възможности за постигане целите/приоритетите на Общинския план за развитие на Общината за периода 2014-2020г.

2. Процедури за управление и наблюдение на Плана.

Съгласно чл.23 от Закона за Регионалното развитие (сила от 31.08.2008 г. Обн. ДВ. бр.50 от 30 Май 2008г., изм. ДВ. бр.47 от 23 Юни 2009г., изм. ДВ. бр.82 от 16 Октомври 2009г., изм. ДВ. бр.93 от 24 Ноември 2009г., изм. и доп. ДВ. бр.82 от 26 Октомври 2012г., изм. ДВ. бр.66 от 26 Юли 2013г., доп. ДВ. бр.22 от 11 Март 2014г., изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014г., изм. ДВ. бр.9 от 3 Февруари 2015г., доп. ДВ. бр.14 от 20 Февруари 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.15 от 23 Февруари 2016г.), Кметът на Общината има следните отговорности:

1. (изм. - ДВ, бр. 82 от 2012 г., в сила от 26.11.2012 г., изм. - ДВ, бр. 15 от 2016 г.) организира изработването на общинския план за развитие и го внася за обсъждане и приемане от общинския съвет;

2. ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на общинския план за развитие;

3. представя годишен доклад за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие за одобряване от общинския съвет;

4. осигурява публичност и прозрачност на общинския план за развитие, както и на действията по реализацията му.

Изводи: За периода 2014г. - 2016г. не са изготвяни Годишни доклади на за наблюдение на Плана за развитие на община Ардино, в резултат на което не е спазено изискването на чл.23 от Закона за Регионалното развитие и не е извършван ежегоден мониторинг за изпълнението на Общинския план за развитие.

За анализирания период не е изготвяна Програма за реализация за всяка година от действието на Плана за развитие, което също би улеснило цялостния процес по изпълнение на ОПР.

Препоръка: Основна препоръка е да се изготвят ежегодно до оставащия период на действие на Плана – Годишна програма за реализация в началото на всяка година и Годишен доклад за наблюдение на изпълнението на Плана в края на всяка година.

РАЗДЕЛ V. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ.

Основен извод от изготвената междинна оценка на Общинския план за развитие на община Ардино:

Положени са значителни усилия от страна на Общината за постигане на заложените в Общинския план приоритети, като са вложени значителни ресурси от Общината и са използвани всички възможности за финансиране по линия на ЕС и национални програми и Републикански бюджет. Предприетите мерки и инициативи за изпълнение на Приоритетите, както и изразходваните средства, имат пряк положителен ефект върху инфраструктурата в Общината, условията на живот и качеството на природната и жизнената среда.

Изводи	Препоръки
Визията за развитие на община Ардино е актуална и съгласувана с актуализираните стратегически документи за регионално развитие на ниво държава, район за планиране и	Да се коригира стратегическата част на ОПР в частта „4. СТРАТЕГИЧЕСКА ЧАСТ 4.1. Визия, стратегически цели, приоритети и мерки“ като се посочи връзката между стратегическа цел-приоритет, което ще позволи оценката на

област.	постигане на стратегическите цели на ОПР.
Стратегическите цели на Общинския план за развитие са разработени в съответствие с приоритетите на Областната стратегия за развитие, Регионалния план за развитие и националните документи за стратегическо планиране, като се базират на визията за местно развитие и анализа на социално-икономическото развитие на община Ардино.	За оставащия период на действие на Плана да се изготвят горецитираните 2 документа с цел по-добро и своевременно отчитане на постигнатия напредък по реализацията на Плана.
В най-висока степен е изпълнен Приоритет 5: Трансгранично сътрудничество - 66.67%, а най-ниско е изпълнението на Приоритет 4: Конкурентна икономика, основана на местните условия и ресурси е изпълнен на 14.69%. Ниската степен на изпълнение се дължи на факта, че голяма част от предвидените мерки за постигане на поставените цели зависят от частните стопански субекти в общината. Положени са значителни усилия от община Ардино за постигане на целите на Приоритета.	Да се коригира и прецизира Индикативната финансова таблица към Общинския план за развитие, съобразно наличните възможности за постигане целите/приоритетите на Общинския план за развитие на Общината за периода 2014-2020г.
Приоритет 3: Качествена жизнена среда е изпълнен на 27.60%. По-ниската степен на изпълнение се дължи на липса на подходящи възможности за финансиране на по-голямата част от предвидените мерки за изпълнение на целите. Положени са значителни усилия и са разработени голям брой проекти за подобряване на цялостната инфраструктура в Общината и подобряване на жизнената среда за населението в Общината.	
Много добро изпълнение е постигнато на Приоритет 1: Административен капацитет - 56.66% и Приоритет 2: Човешки ресурси и социални дейности - 56.43%.	
Налице е финансово преизпълнение на Приоритет 1. Административен капацитет в размер на 3.75 пъти.	
Относителният дял на финансово изпъленение на Приоритет 2. Човешки ресурси и социални дейности е едва 5%,	

като основна причина за това е нереално големият заложен индикативен финансов ресурс за изпълнение на Приоритета.	
Постигнато е много високо финансово изпълнение на Приоритет 3. Качествена жизнена среда - 95.05%.	
Индикативният финансов ресурс за постигане на Приоритет 5. Трансгранично сътрудничество е в размер на 652 000 лв. лв. За периода на изготвяне на междинната оценка е разработен проект на стойност 2 772 271.22 лв. В случай,че проектът бъде одобрен ще е налице преизпълнение на Приоритета.	
Основни източници на финансиране са средства от общинския и републиканския бюджет, целеви субсидии, фондове на Европейския съюз и други.	
През периода 2014 - 2016г. са реализирани проекти, допринасящи за изпълнението на Общинския план за развитие, финансирани от Програма за развитие на селските райони, Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, ОП „Околна среда“, Оперативна програма „Административен капацитет”, национални програми за насърчаване на заетостта и други.	